

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİMDALI**

**FARKLI DANSLARI YAPAN BİREYLERİN ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLERE GÖRE ÖZGÜVEN VE ÖZ - YETERLİKLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet ACUNER

**TRABZON
Nisan, 2012**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİMDALI

FARKLI DANSLARI YAPAN BİREYLERİN ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLERE GÖRE ÖZGÜVEN VE ÖZ - YETERLİKLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

Ahmet ACUNER

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek Lisans
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Halit SUIÇMEZ

TRABZON
Nisan, 2012

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

**Bu çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 19/04/2012**

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Halit SUIÇMEZ

Üye : Prof. Dr. Rasim KALE

Üye :Doç. Dr. Durmuş EKİZ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Haluk ÖZMEN

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Ahmet ACUNER

19/04/2012

ÖNSÖZ

Farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre kişiliğın önemli unsurlarından olan özgüven ve öz-yeterliklerinde meydana gelen değişikliklerin incelendiği, sporun kişilik gelişimi üzerine etkisinin araştırıldığı ve önemli sonuçlar elde edilen bu tez çalışmasının öğretmenlere, antrenörlere, eğitimcilerle, velilere, sporculara, öğrencilere kritik süreçlerde değerli katkılar sunacağı düşüncesindeyim. Dans, her yaşa uygun yapılabilecek farklı dansları da yapısında barındıran her yaştan insanın kolaylıkla yapabileceği bir spor branşdır. Dans bir spor olarak kabul edilip 2007 yılında Ülkemizde Türkiye Dans Sporları Federasyonunun kurulması ile önemini arttırmış, zaten bireylerin kişilik özelliklerine verilen değerin artmasına da paralel olarak böyle bir çalışmaya başlamama etken olmuştur. Çalışmamı bu alanda yapmak istemem hem dansın içinde aktif olmamdan hem de mesleki anlamda değerli bilgiler edinip bunları paylaşmak istememim sonucudur.

Çalışma süresince desteğini ve rehberliğini hiçbir zaman eksik etmeyen ilk tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa BAŞ' a, belli bir süre tez danışmanlığımı yapan Sayın Yrd. Doç. Erman ÖNCÜ' ye, son tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Halit SUIÇMEZ' e, önerilerinden dolayı Sayın Prof. Dr. Rasim KALE' ye, hiçbir zaman rehberliğini eksik etmeyen Sayın Doç. Dr. Durmuş EKİZ' e, Yrd. Doç. Dr. Mehmet PALANCI' ya, Yrd. Doç. Dr. Fatih BEKTAŞ' a, Öğretim Gör. Yeşim KARADENİZ' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca anlayış ve sabırlarından dolayı başta Aileme, Akçaabat 30 Ağustos İlköğretim Okulundaki eski Müdürüm Sayın Veysel YILMAZ' a, yeni Müdürüm Sayın Neşat CİNEMRE' ye, çalıştığım okulun Matematik Öğretmeni Sayın Bülent ÇOLAK ve değerli meslektaşım Bilgisayar Öğretmeni Sayın Pınar KEFELİ' ye teşekkürlerimi borç bilirim.

Ahmet ACUNER

Nisan, 2012

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VIII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII
KISALTMALAR LİSTESİ	XIII
GİRİŞ.....	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN GENEL ÇERÇEVESİ.....	3-11
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.2. Problem Durumu	4
1.3. Problem Cümlesi	4
1.4. Alt Problemler	4
1.5. Denenceler	5
1.6. Sınırlılıklar.....	6
1.7. Sayılıtlar (Varsayımlar)	6
1.8. Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER	12-33
2.1. Dans	12
2.1.1. Dans Nedir ?.....	12

2.1.2. Dans Tarihi	13
2.1.3. Dansın Öğeleri.....	17
2.1.4. Dansın Hedefleri	17
2.1.5. Dans Duruşları.....	18
2.1.6. Dans Çeşitleri	19
2.2. Kişilik	20
2.2.1. Kişiliğin Tanımı	20
2.2.2. Spor ve Kişilik.....	21
2.3. Özgüven.....	21
2.3.1. Özgüven Nedir ?.....	21
2.3.2. Özgüvenin Oluşumu.....	22
2.3.3. Toplumsal Olayların Özgüven Oluşumuna Etkisi	22
2.3.4. Özgüvenin Oluşumunu ve Gelişimini Etkileyen Faktörler	23
2.3.5. Yüksek ve Düşük Özgüvenin Özellikleri.....	24
2.3.6. Özgüven Düzeyine Göre Bireylerdeki Ortak Özellikler	25
2.3.7. Özgüven Kavramına İlişkin Kuramsal Görüşler	25
2.4. Öz-Yeterlik	27
2.4.1. Öz-Yeterlik Nedir ?.....	27
2.4.2. Öz-Yeterlik Algısını Etkileyen Etmenler	29
2.4.3. Öz-Yeterliği Harekete Geçiren Süreçler	29
2.4.3.1. Bilişsel Süreç	29
2.4.3.2. Motivasyonel Süreç	30
2.4.3.3. Duygusal Süreç	30
2.4.3.4. Seçim Süreci	30
2.4.4. Öz-Yeterliği Yüksek ve Düşük Olan Bireylerin Özellikleri	31
2.4.5. Akademik Öz-Yeterlik Özellikleri	31
2.4.6. Öz-Yeterlik Kavramına İlişkin Kuramsal Görüşler	32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMA KONUSU İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR.....34-38

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM	39-42
4.1. Araştırmanın Yöntemi	39
4.2. Araştırmanın Modeli.....	39
4.3. Evren ve Örneklem	39
4.4. Veri Toplama Araçları	40
4.4.1. Demografik (Kişisel) Bilgi Formu	40
4.4.2. Genel Öz-Yeterlik Ölçeği.....	40
4.4.3. Özgüven Değerlendirme Ölçeği.....	41
4.5. Verilerin Toplanması	41
4.6. Verilerin İstatistiksel Analizi	41

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.BULGULAR	43-49
-------------------------	--------------

ALTINCI BÖLÜM

6. TARTIŞMA.....	50-60
SONUÇVE ÖNERİLER	61
KAYNAKÇA.....	65
EKLER	70
ÖZGEÇMİŞ	73

ÖZET

Farklı Dansları Yapan Bireylerin Çeşitli Değişkenlere Göre Özgüven ve Öz - Yeterliklerinin Karşılaştırılması

Bu araştırmanın amacı, farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre özgüven ve öz-yeterliklerinin karşılaştırılıp incelenmesidir. Araştırma yapılan dans çeşitleri ile demografik bilgilerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre aralarındaki ilişkinin değişip değişmediğini ortaya koymak için yürütülmüştür. Bu araştırmada, Türkiye'nin çeşitli illerinden farklı dansları yapan 219 bayan 182 erkek, 401 kişi vardır. Gruplar arası farklılığın tespiti için bağımsız t-testi, Paerson Momentler Çarpımı Kolerasyon Analizi, Mann Whitney –U testi, Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi de kullanılmıştır. Varyans analizi sonunda ranj testi olarak bonferroni ve tukey HSD yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak da 'GÖÖ' ve 'ÖDÖ' kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, farklı dansları yapan bireylerin öğrenim durumlarına, yaş kategorilerine, bir dansı - iki dansı yapanların özgüven ve öz-yeterliklerinin farklı olduğu bulunmuştur. Dans yaşı 0-1 yaş grubu yönünde, cinsiyet bayanlar yönünde, dans çeşitleri de kulüp latin dansları yönünde özgüven açısından farklılaştığı tespit edildi. Araştırma grubundakilerin dans yaşları, cinsiyet, dans çeşitlerine göre öz-yeterlik açısından anlamlı değerler taşımadığı belirlenmiştir. Cinsiyet ve öğrenim durumunun seçtikleri dans çeşidine göre, gelir seviyesinin de yaptıkları dans çeşidine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Ayrıca bireylerin yaş değişkeni ile özgüven ve öz-yeterlikleri arasındaki puanlardan korelasyon katsayısı da anlamlı bulunmuştur. Farklı dansları yapan bireylerin yaşadıkları psikolojik durumları ve buna bağlı olarak kişilik gelişimleri için önem taşıyan kritik dönemlerde öğretmenlere, antrenörlere, eğitmenlere aylık periyotlarda düzenli olarak detaylı gözlemler yapıp bireyin bu dönemleri sağlıklı geçirebilmesi için önlemler alarak, bireylere yapıcı ve olumlu dönütler verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Dans, Özgüven, Öz-Yeterlik, Nicel Çalışma.

ABSTRACT

Comparing the Individuals Who Perform in Different Ways and Examine them by Comparing their Self Confidence and their Self - Sufficiencies According to Various Variables

The purpose of this study is to compare the individuals who dance in different ways and examine them by comparing their self-confidence and their self-sufficiencies according to various variables. This study also aims to whether there is a difference in there lation between independent variables achieved by demographic information and performed dances. In total 401 volunteers, 219 women and 182 men, from different parts of Turkey participated in this survey. The independent t-test, the Pearson Correlation Analysis test, Mann Whitney -U test, Kruskal Wallis H test have been used for finding out the differences between groups. One way Analysis of variance (Anova) has also been used. Post variance analysis, borferonni and tukey HSD tests have been applied as range tests. General Self-Efficiency Scale and Confidence Rating Scale were employed as data collection tools and as the dependent variable.

At the end of the study, the differences were found in learning situations and age categories of the individuals who know one kind of dance or know two kinds of dances. It was found that the age of dance differentiated in the direction of 0-1 in terms of self esteem, the gender differentiated in the direction of women in terms of their self esteem and the types of dance differentiated in the direction of Club Latin Dances in terms of self esteem. It was adjusted that the age of dance, the gender and the types of dance shave no meaningful values. The gender, the learning situations and the level of income did not affect the preferred dances. The individuals age variable and their self-suffices were compatible. It can be recommended that the teachers, the coach esand the instructors should give constructive and positive feedback to the individuals who dances in different ways, by observing their psychological states in a detailed way, critical periods which are important for personality development.

Key Word: Dance, Self- Confidence, Self-Efficiency, Quantitative Study.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Dans Öğelerine İlişkin Çeşitli Sınıflandırmalar (Geleneksel Dans Öğeleri)	17
2	Dansın Hedefleri	18
3	Dans Çeşitleri	20
4	Özgüven Eğitimi Konusunda Anne Babanın Görevleri.....	23
5	Yüksek Özgüveninin Özellikleri.....	24
6	Düşük Özgüvenin Özellikleri	24
7	Öz-Yeterliği Yüksek ve Düşük Olan Bireylerin Özellikleri.....	31
8	Farklı Dansları yapan bireylerin Öğrenim Durumlarına göre Genel Öz-Yeterlik ve Özgüvenlerine İlişkin t- testi Sonuçları ve Yorum	43
9	Farklı Dansları yapan bireylerin Dans Yaşlarına göre Genel Öz-Yeterlikleri ve Özgüvenlerine İlişkin t- testi Sonuçları ve Yorum	44
10	Farklı Dansları yapan Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Genel Öz-Yeterlikleri ve Özgüvenlerine İlişkin t- testi Sonuçları ve Yorum	44
11	Farklı Dansları yapan Bireylerin Cinsiyetlerine göre seçtikleri Dans Çeşitlerine ilişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları ve Yorum	45
12	Farklı Dansları yapan bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Seçtikleri dans çeşitlerine İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları ve Yorum	45
13	Farklı Dansları yapan bireylerin Gelir Seviyelerine Göre Seçtikleri Dans çeşitlerine ilişkin Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları ve Yorum	46

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
14	Farklı Dansları Yapan Bireylerin Yaş Değişkenine Göre Öz-Yeterlilikleri ve Özgüvenlerine İlişkin Paerson Kolerasyon Analizi Testi Sonuçları ve Yorum	46
15	Farklı Dansları Yapan Bireylerin Yaş Kategorilerine Göre Genel Öz-Yeterlilikleri Ve Özgüvenlerine İlişkin Oneway Anova Testi -Post Hoc (Tukey HSD) Testleri Sonuçları ve Yorum	47
16	Farklı Dansları Yapan Bireylerin Dans Çeşitlerine Göre Genel Öz-Yeterlilikleri Ve Özgüvenlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA), Oneway Anova testi -Post Hoc (Bonferroni) Testleri Sonuçları ve Yorum.....	48
17	Farklı Dansları Yapan Bireylerin Yaptıkları Bir Dans ve İki Dans Çeşidine göre Genel Öz-Yeterlilikleri ve Özgüvenlerine İlişkin t-Testi Sonuçları ve Yorum.....	48

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Sekil Nr.</u>	<u>Sekil Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1.	Dans Duruşları	19

KISALTMALAR LİSTESİ

- GÖÖ : Genel Öz-Yeterlik Ölçeği
ÖDÖ : Özgüven Değerlendirme Ölçeği
yy : Yüzyıl
t : T testi değeri
p : Anlamlılık Düzeyi
SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Program (Statistical Package for Social Sciences)
 \bar{x} : Aritmetik Ortalama
Ss : Standart Sapma
N : Kişi Sayısı
Kt : Kareler Toplamı
Sd : Serbestlik Derecesi
KO : Kareler Ortalaması
 X^2 : Ki Kare

GİRİŞ

Dans insanın kendi duygu ve düşüncelerini anlatabilmesi ve toplumla bir iletişim kurabilmesi için anlam içeren hareketler topluluğunun, meydana getirdiği estetik ve ritmik özelliğe sahip bir yaratıcılığın sonucu olan fiziksel ve duygusal davranıştır(Aktaş, 1999: 4). Bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir (Cüceloğlu, 1991: 403-432).

Köknel(1999), bireyin kendine özgü ve ayırt edici davranışlarının bütünüdür. Kugle ve diğerleri(1983), özgüven (self-confidence) kişinin kendisini değerlendirmesi (self-esteem) ile kendisinden memnun olup olmaması (self-satisfaction) sonucu ortaya çıkan öznel bir olgudur. Olumlu ya da olumsuz (yüksek veya düşük özgüven) olabildiği gibi, statik değildir ve koşullara, içinde bulunulan şartlara göre değişim gösterir.

Özgüven “yüreklilik, cesaret” olarak tanımlanır; ancak özgüven kavramı aynı zamanda kişinin kendi yeteneklerine kesin inancını da kapsar. Bir zihin durumu olduğu gibi fiziksel yanı da olan bir kavramdır (Hambly,2001’den aktaran: Merey, 2010: 4). Bandura (1986), bireyin belli bir edimi gerçekleştirmek için gerekli eylemleri düzenleme ve yürütme gücüne ilişkin yargısına öz-yeterlik denir.

Değişen yeni eğitim anlayışıyla birlikte eğitim sürecinde kullanılan teknikler ve yaklaşımlar gözden geçirilmeye ihtiyaç duymaktadır. Çalışmanın amacı özgüven ve öz-yeterlik özelliklerinin çeşitli değişkenler yoluyla yapılan dans çeşidi göre ne derece değişim gösterdiğini belirlemeye yöneliktir.

Çalışma kapsamında farklı dansları yapan bireylerin hobi durumları ele alınarak uygula yapacak bireylerin sayıları bulunmuştur. Demografik bilgiler ve anket sorularından oluşan puanlar hesaplanarak sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur. Anket çalışmasında Türkiye’nin farklı illerindeki dans okullarından 219 bayan 182 erkek toplam 401 kişi ile

alışmalar yapılmıştır. Anketler tek tek incelenmiş daha sonra veriler 16.0SPSS paket programında analiz edilerek tablolar halinde sunulmuştur.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın genel erevesi verilmiş, araştırmanın amacı ve önemi, problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, denenceler, sınırlılıklar, sayıtlılar (varsayımlar) yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın kavramsal erevesi genel bilgiler bölümüne yer vermeye çalışılmıştır. nc bölümde literatür incelenmesine ayrılmıştır. Dördüncü bölümde ise araştırmanın yöntemine, araştırmanın modeline, evren ve örneklem, verilerin toplama araçlarına Demografik (Kişisel) Bilgi Formu, G ve D verilerin toplanmasına ve verilerin istatistiksel analizi için farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre zgven ve öz-yeterliklerini ölçen anket uygulamalarının istatistiksel olarak analiz edilmesine yer verilmiştir. Beşinci bölümde bulgulara, altıncı bölümde de tartışmaya son bölümde de sonuç ve öneriler yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN GENEL ÇERÇEVESİ

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre özgüven ve öz-yeterlik özelliklerinin karşılaştırılıp incelenmesidir.

Son yıllarda spor psikolojine verilen önemin artmasına paralel olarak bilişsel ve duyuşsal alanlarda kazandırılacak özellikler daha da önem kazanmıştır. Bireylerin farklı özelliklere sahip olabileceği her bireyin kendi özgü özellikleri olduğu ve bireysel farklılıklar esas alınarak eğitim programlarında düzenlemelere gidilmiştir. Bireylere kazandırılması planlanan özellikler bireylerin yaşadıkları çevredeki farkındalıklarının artırılması ile mümkün olabilmektedir. Buna paralel Bu noktada öğretmenlere, antrenörlere, anne-babaların çocuklarının-yetişkinlerin kritik dönemlerini sağlıklı ve mutlu geçirebilmeleri kişilik gelişimlerinin olumlu öğrenme yaşantıları ile desteklenmesi gerekmektedir. Toplumda kendilerini rahat ifade edebilen, anlayışlı, hoşgörülü, kendine güven duyan, liderlik becerileri gelişmiş, açık görüşlü, paylaşımcı, yaratıcı, empati kurabilen bireyler olarak yetiştirilmelerine katkı sağlanması noktasında bu tezden elde edilen sonuçlar önem taşımaktadır. Literatür tarandığında yapılan araştırmanın bazı bölümlerine ilişkin benzer veya farklı çalışmalara rastlanmış bazı bölümlerine ilişkin ise benzer veya farklı çalışmalara rastlanamamıştır. İlerleyen zamanlarda da benzer çalışmalara öncülük edebilecek önemde olması düşünülmektedir.

1.2. Problem Durumu

Araştırmanın problem durumu, özgüven ve öz-yeterlik kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre farklı dansları yapan bireylerde karşılaştırmalar sonucu ne derece farklılaşıp farklılaşmadığının saptanmasıdır.

1.3. Problem Cümlesi

Farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre özgüven ve öz-yeterlik özelliklerinin karşılaştırılması sonucunda farklılık var mıdır?

1.4. Alt Problemler

1. Araştırma grubundakilerin öğrenim durumlarına göre öz-yeterlikleri ve özgüvenleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Araştırma grubundakilerin dans yaşları ile genel öz-yeterlikleri ve özgüvenleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Araştırma grubundakilerin cinsiyetlerine göre öz-yeterlikleri ve özgüven arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Araştırma grubundakilerin cinsiyetlerine göre seçtikleri dans çeşidi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Araştırma grubundakilerin öğrenim durumlarına ile seçtikleri dans çeşitleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

6. Araştırma grubundakilerin gelir seviyelerine göre seçtikleri dans çeşidi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

7. Araştırma grubundakilerin yaş değişkenine göre öz-yeterlikleri ve özgüvenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

8. Araştırma grubundakilerin yaş kategorilerine göre öz-yeterlikleri ve özgüvenleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

9. Araştırma grubundakilerin yaptıkları farklı dans çeşitlerine göre öz-yeterlikleri ve özgüvenleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

10. Araştırma grubundakilerden bir dans yapanlar ile iki dansı yapanların öz-yeterlikleri ve özgüvenleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.5. Denenceler

1. Araştırma grubundakilerin öğrenim durumlarına göre özgüven ve öz-yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

2. Araştırma grubundakilerin dans yaşları ile genel öz-yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Dans yaşları ile özgüvenleri arasında 0-1 yıl grubu yönünde anlamlı bir farklılık vardır.

3. Araştırma grubundakilerin cinsiyetleri ile öz-yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Cinsiyetleri ile özgüvenleri arasında bayanlar yönünde anlamlı bir farklılık vardır.

4. Araştırma grubundakilerin cinsiyetleri ile seçtikleri dans çeşidi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

5. Araştırma grubundakilerin öğrenim durumları ile seçtikleri dans çeşidi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

6. Araştırma grubundakilerin gelir seviyelerine göre seçtikleri dans çeşitleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

7. Araştırma grubundakilerin yaş değişkenine ile öz-yeterlikleri ve özgüven arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki varken, öz-yeterlik ile özgüven arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

8. Araştırma grubundakilerin yaş kategorilerine göre 18-30 ve 30-45 yaş gruplarının 12-18 yaş grubuna göre hem öz-yeterlik hem de özgüven özellikleri anlamında anlamlı farklılıklar vardır. 18-30 ve 30-45 yaş grupları arasında öz-yeterlik ve özgüven özellikleri açısından anlamlı farklılık yoktur.

9. Araştırma grubundakilerin yaptıkları dans çeşitlerine göre öz-yeterlik özellikleri açısından anlamlı bir farklılık yoktur. Özgüven özellikleri açısından kulüp Latin dansları yapanlar ile serbest stil dans yapanlar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

10. Araştırma grubundakilerden bir dans yapanlar ile iki dansı yapanlar arasında hem öz-yeterlik hem özgüven açısından iki dansı yapanlar yönünde anlamlı bir farklılık vardır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Türkiye'nin altı bölgesindeki belirli illerdeki dans okulları ile sınırlandırılmıştır.

2. Araştırma, GÖÖ, ÖDÖ ve 2011 yılı ile sınırlandırılmıştır.

1.7. Sayıtlar (Varsayımlar)

1. Araştırma yapılan illerdeki dans okullarındaki kursiyerler ve dansçılar araştırma grubu olarak evreni temsil etme açısından yeterli olduğu varsayılmıştır.

2. Ölçme araçlarındaki sorulara araştırma grubundakilerin verdikleri yanıtlar doğruyu ve gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

1.8. Tanımlar

Öz-Yeterlik: Bandura (1986), öz yeterlik bir kişinin belli bir bağlamda istenen sonuçları doğurabilecek gerekli davranışları başarılı bir biçimde yapabileceğine olan inancı olarak tanımlanmaktadır

Özgüven: Kugle ve diğerleri (1983), özgüven kişinin kendisini değerlendirmesi ve kendisinden memnun olup olmaması sonucu oluşan öznel bir olgudur. Olumlu veya olumsuz olabilir (yüksek-düşük özgüven), statik değildir. Koşullara, konuma, gelişmelere göre değişebilir. Kişinin yüksek veya düşük özgüvenli oluşu, kişinin davranış ve hislerini farklı yönlerde etkiler.

Dans: Aktaş (1999), dans bütün sanatların anasıdır.

Kişilik: Köknel (1999), bireyin kendine özgü ve ayırt edici davranışlarının bütünüdür

Efekt: Ses ya da ışık yönünden sahnede etki sağlayan aygıt ya da aygıtların tümü.

Özsaygı: İnsanın kendine duyduğu saygı, onur, haysiyet, izzetinefis.

Halk Dansları: Halk dansları, danslar ve belirli bir kültür içinde sıradan insanlar tarafından gerçekleştirilen geleneksel dansları yapmak zorunda olan insanların dansları geniş bir yelpazede tanımlamak için kullandığı bir terimdir.

Jazz Dans : 1950'li yıllarda, caz dans, yeni bir tarz - "modern caz dansı" - Karayip geleneksel dans kökleri ile ortaya çıkmıştır.

Klasik Bale :Bale; belli figürleri olan, adım ve atışlara dayalı bir dans ve müzikli gösteri türüdür.

Modern Dans: 20. yüzyılın başlarında balenin değişmez kurallarına tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bu tepki de Amerika' da ve Avrupa' da doğal dans kuramlarının ortaya çıkmasına neden oldu. Günümüzde var olan modern dans bu düşüncelerin gelişmesinden sonra ortaya çıkmıştır.

Cha Cha Cha: Küba familyası dansları içinde hızlı hareketler barındıran en canlı ve dinamik Latin Amerikan danslarından biridir. İspanyolca cha cha çocuk bakıcısı demektir. Cha cha cha, özellikle rumba ve mambo dansları temel alınarak türetilmiş olup bu danslar gibi romantik bir danstır.

Samba: Samba dansı ve müziği 19. yüzyıldan itibaren yapılan Brezilya kökenli bir danstır. Samba salon danslarından biri olup 2/4'lük ya da 4/4'lük ölçüyle yapılır. Dizler hafifçe bükülerek dans edilir. Sambadaki bazı hareketlerin kökeni Afrika' nın geleneksel danslarının ve Angola Capoeira'sıdır. Ayrıca her sene geleneksel olarak yapılan samba şubat ayında Rio Karnavalında tekli, uluslararası yarışmalarda da eşli olarak yapılır.

Rhumba: Latin Amerika danslardan biri olan Rumba'nın kalp atışını andıran yavaş ritmi ve romantik müziği, onun sonsuz çekiciliğinin en önemli özelliğidir. Aslen Afrika ve İspanyol kökenlidir. Daha sonraları 16. yüzyılda Afrika'dan getirilen köleler aracılığıyla dans Küba'ya taşınmıştır. Dansın müzikleri ve hareketleri birebir Küba'yı yansıtır. Dansın en belirgin özelliği kalça hareketleridir.

Paso Doble: Paso Doble dansla pek bir alakası olmayan “iki adım” anlamına gelir. İspanyolların boğa güreşlerindeki gibi erkeğin bir matadoru ve kadının da pelerini temsil ettiği düşünülür. Paso doble dansı sadece ana vatani olan İspanya ve Fransa’ da değil, tüm dünyada etkili olmuştur.

Jive: Latin Amerikan danslarından biri olup aynı zamanda salon dansıdır. 1940’ lı yıllarda Amerika’da yaşayan Afrika kökenli kişiler tarafından ortaya çıkarılmıştır. II. Dünya Savaşı zamanında Amerika'dan İngiltere'ye kadar yayılmıştır. 1944 yılında ilk olarak Londralı bir dans öğretmeni olan Victor Silvester tarafından "Jive" ismi ile tanımlanmıştır.

Viyana Valsi: Viyana Valsi, vals (dakikada 180 atım), basitleştirilmiş bir sürümüdür. 1754 yılında, gerçek "Waltzen" için ilk müzik Almanya ortaya çıktı. Kelimesi Waltz "dönme" anlamına gelir. Onlar kat çapraz olarak adı infers gibi, eşler birbirleri etrafında döner. Bu dans 1800’lü yılların başında Viyana’da popüler oldu. İngilterede yayıldı ve ve daha sonra da Amerika’ya yayıldı.

Foxtrot: Foxtrot 4/4 zamanlı müzik yavaş-hızlı-hızlı ritmi ile dans edilir. Sosyal Foxtrot büyük bir zemin üzerinde de rahatlıkla yapılabilir. Performans düzeyi Foxtrot pürüzsüz kayma hareketleri ile karakterizedir.

Quick-step: Quickstep, bol dönüşler, zıplamalar içeren hareketli ve aynı zamanda neşeli bir danstır. Bu dansın üç farklı yaş grubuna hitap eden için değişik tipleri gelişmiştir. Bunlar genç, orta ve ileri yaş dansçılarınıdır. Genç dansçılar için oldukça neşeli ve hareketli figürler içerir. Orta yaşlı dansçılar için biraz yavaşlatılmış ve sakinleştirilmiştir. İleri yaş dansçılar için özel seçilmiş koreografilerden oluşan yavaş ve diğer dansçılara oranla daha az hareketli figürler içerir.

Break Dans :Break dans hakkında dünyada birçok hikâye dolaşmaktadır. Afrika Bambaata’ nın New York sokak kavgalarına son vermek için break dansı ortaya çıkardığı gibi, Los Angeles’ten Sugarpop’ un bu dansı ortaya ilk kez çıkardığı gibi hikâyeler dolaşır.

Capoeira: Capoeira, tahminen 16. yüzyılda Brezilyalı kölelerin ortaya çıkardıkları, savaş sanatı, spor ve müzik içeren bir savaş sanatıdır. Brezilya'da yaşayan Afrika kökenli kölelerin kendilerini savunmak için geliştirdikleri spor bugün Brezilya başta olmak üzere dünyada 48 ülkede resmi olarak yapılmaktadır.

Charleston: Lindy Hop ve Caz köklerinden 1930'larda geliştirilmiştir. Charleston biraz farklı formu 1930 ve 1940'larda popüler oldu ve Lindy Hop ile ilişkilidir.

Disco: Disco dansı genel olarak doğuya yönelik pop müzik tarzında veya soul müzik karışımı olarak görülür. Popülerliğini ilk olarak 1970'li yılların başında, özellikle dans kulüplerinde ve diskolarda ortaya çıkaran bir dans ve müzik türüdür.

Hip-Hop: Siyahi ve Latin Amerikan kökenli gençler arasında bir hayli yaygın olan bir yaşam biçimi, alt ve popüler kültürdür. Aynı zamanda hiphop, 1970'li yılların sonunda Amerika'daki gettolardan çıkan zencilerin oluşturduğu bir kültürdür. Bu kültür içinde Break Dance, Rap müziği içerir.

Oryantal: Oryantal dans dünyanın bilinen en eski danslarının başında gelir. Oryantal dansı birbirinden farklı coğrafi bölgelerde ve bölge özelliklerine uygun olarak değişik formlarda yapılır. Dansın dünyada bilinen en genel adı "Belly Dance" iken, Mısır'da "Raks Sharki", Fransa'da "dance du ventre" yani göbek dansı demek, Yunanistan'da " Cifte telli", Ortadoğu ülkelerinde ise "Danse Orientale" ya da "Oryantal" adları ile tanımlanır.

Rock'n Roll: Rock'n Roll 1950'ler de Amerika'da ortaya çıkmış bir müzik türüdür. Bu tarihten sonra önce Amerika'da daha sonrada tüm dünyaya hızla yayılmıştır. Bu müzik türü, bu yıllardan sonra sadece rock olarak adlandırılmış ve müzik türlerine bölünmüştür.

Sirtaki: Sirtaki, Yunan dans kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır. Sirtaki'nin Bizans döneminde İstanbul'da oynanan Hasapiko Argos yani bir diğer adıyla ağır kasap dansından doğduğu söyleniyor.

Twist: Twist, kalça ve ayak hareketlerinin dönüşüyle yapılan bir dans olarak 1960'ların başında dünya çapında ünlü olan bir danstır.

Vals: Dansların kralı olarak tanımlanan valsın en belirgin özelliği, çiftlerin birbirlerine sıkıca tutunup belli bir noktada dönerek dans etmeleridir.

Swing: 1920'li yılların sonlarına doğru gelişmeye başlayan swing dansı 1940' lı yılların ortalarına kadar bu gelişmeyi sürdürmüştür. Dönemin müzisyenleri, yaptıkları işlere rahatlık hissi ve çok sıkı olmayan bir ritim anlayışı katmışlardır.

Mambo: Mambo özellikle Haitililerin en çok yaşadığı Küba'da ortaya çıkmıştır. Bugün çok ilgi görmeyen mambo, cha cha'nın ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Bundan dolayı bu dans edebiyatında önemli bir yere sahip olmuştur. Kavramsal olarak Afro-cuba kültüründe dinsel bir ruh taşır. Anlam olarak toplantı veya görüşme, ayrıca bir de "Kutsal Muamele" tanımını içerir.

Arjantin Tango: Tango, Buones Aires, Arjantin ve Montevideo, Uruguay kökenli bir dans ve müzik türüdür. Bu dans aracılığı ile insan kendi vurgusunu, kendi sesini, kendi ritmini yansıtabilir ve karşısındakine ait olanı dinleme şansını bulur.

Flamenko: Flamenko, kökenini İspanya'dan alan bir dans türüdür. Akademik olmayan Avrupa müzik formlarından biridir. Aynı zamanda Endülüs Halk Müziği ve bu müzik eşliğinde yapılan dansa da flamenko adı verilir.

Conga: Latin Amerika kökenli ve başlangıçta kutlamaların bir parçası olarak yapılırdı.

Salsa: Karayipler kökenli olduğu varsayılan bir müzik ve dans çeşididir. Önceleri yalnızca Güney ve Orta Amerika kökenli kişiler arasında yaygın olan bu müzik türüydü. 1980' li yıllardan sonra dünyanın her tarafında sevilmeğe başlanmıştır.

Merengue: Merengue, Dominik Cumhuriyeti'nin yerel dansıdır. Merengue Dominik' e komşu olan Haiti'nin de etkisinde kalmıştır. Bu dans kökeninin iki popüler

hikâyesi vardır. İlkine göre bu dans, zincire bağlı olan kölelerin hareket edebilmek için yaptıkları davranışları konu alırken, diğer hikâye ise, ülkede bir devrim sırasında bacağından vurulan bir kahramanın eve dönüşü sırasında sevenleri tarafından bacaklarını sürükleyerek yaptıkları hareketleri temsil etmesidir.

La Rueda: Rueda kelime olarak “tekerlek” anlamına gelir. Rueda dansında dansçılar bir halka şeklinde dizilir ve cantante adı verilen bir yönetici tarafından komutlarla dans ederler. Dansta kullanılan hareketlerin isimleri İspanyolcadır ve bazen İngilizce de kullanılır. Rueda'da dansçılar sürekli eş değiştirir.

Bachata: Acılı aşk anlamına gelen bachata, Dominik Cumhuriyeti'nin 4/4'lük ritimli, romantik bir müzik ve dans türlerinden biridir. Dans da gitar ön planda olup, vurmali çalgılardan bongo, maracas, guiro ve basgitar eşliğinde üç veya dört gitarla çalınır.

Cumbia: Cumbia aslen Kolombiyalı bir folklor ve dans müziği, Kolombiya temsilcisi ulusal bir dans ve müzik türüdür.

Tap Dans: Tap dans birinin dans ayakkabılarını bir vurmali enstrüman olarak zemin isabet ses kullanılarak karakterize bir dans formudur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Dans

Bu bölümde dans ile ilgili temel bilgiler verilerek tanımından, tarihçesinden, öğelerinden, hedeflerden, duruşlardan ve dans çeşitlerinden bahsedilmiştir.

2.1.1. Dans Nedir?

Aktaş (1999), dans bütün sanatların anasıdır. Morpa (2005), dans insanları fikren ve beden sağlıklı kılan müzikli bir spordur. Geçmişin ve geleceğin bütünleştiği nokta olan anın, tüm güzelliğiyle yaşanmasıdır. Paulson dansı, “Hissetmek, anlamak ve iletişim kurmak için hareketin araç olduğu bir sanat dalı” olarak tanımlamaktadır(Paulson, 1993’den aktaran: Tokinan, 2008: 10).

Dans, insan hareketlerinin uzaydan meydana getirdiği şekillerin ritimle anlatımıdır. Bu hareketler öyle bir düzenle organize edilmiştir ki, bir yazı kompozisyonu gibi giriş, gelişme ve sonuç bölümü vardır. Yalnız burada terimsel açıdan bir tartışma söz konusu olabilir, çünkü ritim olarak ‘dans’ birçok şekilde anlatılabilir(Aktaş, 1999: 3).

Dans “bilme yoludur; dünyayı anlama ve iletişim kurma yoludur” (Stinson, 1991’den aktaran: Tokinan, 2008: 10). Dans insanın kendi duygu ve düşüncelerini anlatabilmesi ve toplumla bir iletişim kurabilmesi için anlam içeren hareketler topluluğunun, meydana getirdiği estetik ve ritmik özelliğe sahip bir yaratıcılığın sonucu olan fiziksel ve duygusal davranıştır(Aktaş, 1999: 4).

Morpa (2005), bir duygu ya da düşünceyi iletmek, bir öykü anlatmak ya da salt hareketten alınacak haz için bedeni, genellikle müzik eşliğinde hareket ettirme sanatı. Somut kanıt bulunmamakla birlikte, dans etme güdüsünün insanın yeryüzündeki yaşamı kadar eski, hatta iletişim araçlarının ilki olduğu kabul edilir.

Dans beklide insanlığın doğuşu kadar eski bir tarihe sahip olan evrensel bir davranıştır(Aktaş, 1999: 4).Danstan sıklıkla bir dil olarak söz edilir. Gerçekten, metaforik bir dil olarak dans kavramı en azından görünüş doğruluğuna sahiptir (Zelinger, 1979'dan aktaranTokinan, 2008: 10).

“TheInternatiol Encyclopedia of Curriclumise” dansı şöyle açıklamaktadır : “Bir sanat dalı olarak dans, düşüncelerin, duyguların ve hislerin vücudun değişik ve ilginç şekillere sokulmasıyla meydana getirilen değişik hareketlerle anlatımıdır. Dans vücudun yaptığı hareketleri zaman, ritim, boşluk ve uzaya bağlı olarak anlatan ve bunu uygulayan bir enerji ve kuvvetle kanıtlayan bir dildir. Dans insanın kendi duygu ve düşüncelerini anlatabilmesi ve toplumla bir iletişim kurabilmesi için anlam içeren hareketler topluluğunun, meydana getirdiği estetik ve ritmik özelliğe sahip bir yaratıcılığın sonu olan fiziksel ve duygusal davranıştır (Aktaş, 1999: 3).

Gulbekian'a göre dans insan hareket tarihinin, kültür tarihinin ve iletişim tarihinin bir parçasıdır. Bu durum, dil gelişimine benzer ve bir bütün olarak insan toplumunun gelişiminden ayrılamaz. Dans kendine has dili ile azımsanamaz, eşsiz ve temel iletişim şeklidir. Dans kültürle işlenir, insan hareketinden ve insan iletişim ihtiyacından ortaya çıkar (Brinson, 1980'den aktaran: Tokinan, 2008:10).

2.1.2. Dans Tarihi

Özkan (2006), insan ilk çağlardan beri birbiriyle iletişim kurma isteği içinde olmuş, duygu, düşünce ve inanışlarını karşısındakine aktarmanın yollarından birini de hareket ederek, dans ederek bulmuş. Koçkar (1998), dans; ilk insanlar için anlaşmakta çektikleri güçlüğü buldukları ilk çözümdü.

Doğada duyulan ve doğadan kaynaklanan bütün sesler, yavaş veya hızlı bir ritim verir; bir canlının yürümesi, sıçraması, koşması, kuşların kanat çırpması gibi, doğa ile sürekli iletişim içinde olan insanoğlu da bu ritme ayak uydurmuş ve ilk insanların ritim ile hareket etme isteği, böylece doğmuştur. Yaşamın en temel hareketlerinden doğan ilkel dans, çok geçmeden ritmik çeşitliliğe kavuşmuş ve bir takım dans gelenekleri oluşmuştur. Dans etmek günlük yaşamı aşmak, yaşamın, ölünüm, toprağın verimliliğini ve tüm canlıların gizlerini yavaş yavaş öğrenmek demektir. İnsanoğlunun tarihi ile yaşıt olan dans, toplulukları bir araya getirmedeki etkinliğini böylece her zaman korumuştur. Aradan geçen binlerce yıla rağmen dans yok olmamış, duraksamamış, toplumun ve günlük yaşamın bir parçası olarak sürekli gelişmiştir (Morpa, 2005: 93-94).

Tüm insan topluluklarında olduğu gibi Türklerde de dans ilk zamanlarda dinsel bir anlam taşımıştır. Şamanın yaptığı danslar, kötü ruhları kovmak için verilen savaşı temsil eder ve büyüye yöneliktir. Çeşitli nedenlerle düzenlenen büyük şölenlerde, topluca dans edildiği ve şamanın elindeki kılıç ile dansı yönettiği tarihsel kaynaklardan bilinmektedir. Hastalıkları ve kötü ruhları kovmak amacıyla, şarkı söyleyip topluca ateş çevresinde dans etmek şeklindeki şaman inanışlarından kaynaklanan törelere, Anadolu'nun çeşitli yörelerindeki Türkmenler arasında günümüzde bile rastlanmaktadır (Morpa, 2005: 94).

Zaman içinde dans, tüm dünyada seçkin insanların uğraşı olmaktan çıkıp halkın malı haline gelmiştir. 19.yy gelindiğinde, uluslar arası dans türlerine birçok yenileri eklenmiştir. Vals, One Step, Foxfort, kadınla erkek arasındaki ölümsüz çekimin ateşli ve tutkulu estetiğini yansıtan; Arjantin'de doğan, Paris'te büyüyen, aşkı, acıyı ve hayal kırıklığını anlatan Tango, hep bu yüzyılda ortaya çıkarılan sevilerek uygulanan danslar olmuşlardır. Hızlı bir gelişme ile şekillenen klasik danslara, sonraları Latin Amerikan dansları ve Modern danslar da eklenerek dans çeşitliliği zenginleşmiştir. Her yeniliğe karşın klasik danslarda varlığını unutturmamış Charleston, Rhumba, Swing, Jive dansın gerçekten demokratikleşmesi olan 'rock and roll' gibi danslar her zaman uygulanmıştır. Sonra 'chacha' 1960'ların en yaygın dansı Twist, Bosso Nova, Madisonvb. danslar ortaya çıkmıştır.20.yy'da aktif olarak yaşayan tek klasik ritim Vals'tir. Valsın yanı sıra Samba, Seguidilla, Pasodoble, gibi Güney Amerika kökenli halk dansları, Blues, Regtime gibi Amerika zenci dansları doğmuştur. Dansın günümüzdeki önemi nedeniyle, 1973 yılında Unesco'ya bağlı bir örgüt olarak 'Uluslar Arası Dans Konseyi'(CIDD) kurulmuştur. Örgüt

merkezi Paris'te ve dans alanlarından seçilen, beş kıtadan gönderilen temsilciler tarafından oluşturulur. Dansın Dünyadaki durumu üzerine anketler düzenlemek, bir dans yazısı oluşturmaya yönelik araştırmalar yapmak, telif haklarını yasal bir zemin üzerine oturtmanın yollarını aramak, çeşitli uluslardan dansçıların buluşmasını sağlamak bu örgütün başlıca etkinliklerindedir. CIDD 29 Nisan'ı 18.yy'da yaşamış ünlü koreograf dansçı, yazar ve dans reformcusu Fransız Jean Georges Noverre'in doğum günü olduğu için 'Dünya Dans Günü' olarak kabul etmiştir. Her yıl 29 Nisan günü, bütün ülkelerde gösterilerden önce bildiriler okunmaktadır (Morpa, 2005: 94-95).

Osmanlı döneminde de dans önemini yitirmez. Saray ve konaklarda birçok cariye özel ders verilir. Bunun yanı sıra saray ve konaklarda çengi ve köçeklerde gösteri yaparlar. Bu dönemde halk arasında halk oyunları yoğun şekilde varlığını sürdürmüştür. Tanzimat döneminde birçok alanda görülen çağdaşlaşma dans alanında da kendini gösterir. Önceleri batı kaynaklı danslara, ancak büyük kentlerdeki yabancı elçilerin ve İstanbul'a yerleşmiş varlıklı tüccarların evlerinde rastlanırdı. Zamanla batı kaynaklı bu danslar, diğer büyük kentlere de girmeye başlar.19.yy ortalarında 'Kanto' adı verilen şarkılı danslar son derece yaygındır. Daha sonraki dönemlerde batı etkisi giderek artar ve batıda moda olan danslar, kısa bir süre sonra büyük kentlerde de uygulanmaya başlar. Topluluk içinde yaygın olarak yapılan ilk dans 'Tango' Cumhuriyetin ilanı ile yurdumuza girmiştir. İlk insanların nasıl dans ettiği bilinmiyorsa da, günümüzde de varlığını sürdüren kabileler bu konuda aydınlatıcı olabilir (Ana Britannica, 1992: 598).

İlk danslar büyük olasılıkla basit sevinç anlatımları ya da karşın cinsin ilgisini çekmeyi amaçlayan hareketlerdi; ritim de çoğunlukla ayak vuruşlarıyla sağlanıyordu. Çok geçmeden bütün kabileyi ilgilendiren amaçlarla kullanılmaya, iyi ürün almak, havaların iyi gitmesini sağlamak, yağmur yağdırmak için dans edilmeye başlandı. Bunların bir bölümü bugün de sürmektedir Araştırmacılar bütün uygarlıkların toplumsal yaşamında dansın önemli rol oynadığını saptamışlardır. Eski Peru ve Mısır uygarlıklarında oldukça karmaşık ve güzel ayin dansları gelişmişti. Eski Yunanlılarda ise dans, sağlam akıl ve sağlam vücudun vazgeçilmez öğesiydi. Platon kişileri soylulaştıracağına, uyumlu ve zarif kılacağına değinerek ideal devletinde dansa yer vermesini istiyordu. Başlı başına bir hareket güzelliği edinen, bunun yanı sıra grotesk (Gülünç-olan ile acıklı-olanın yan yana yer aldığı, tuhaflık ve çarpıcılık kertesinde zorlanmış, bağdaşmaz komik durum) ve komik

biçimleri de gelişen dans, İÖ 500'de doruk noktasına ulaşan yunan tiyatrosuna girdi. Tiyatro'da dansa yer verilmesi de bu tarihte başladı (Ana Britannica, 1992: 598).

Romalılar, sahne ve seyirlik oyunlarında daha dünyalı ve grotesk dans türleri geliştirdiler. Tiyatro dansı Romalılar döneminde eski inceliğini yitirdiyse de, dansın toplumsal önemi kavranmıştı ve soyluların kızları dans dersleri alıyordu. Mim sanatını geliştiren ve 16.yy. ortaya çıkan İtalyan commediadell'arte'sine (oyuncularının söz ve hareket doğaçlamalarıdır) kaynaklı eden Romalılar oldu. Batının günümüz danslarına temel oluşturan çeşitli dinsel, toplumsal ve sahne sanatları gelişirken Doğu'da tümüyle farklı dans hareketleri ortaya çıktı. Batılı dans teknikleri çoğunlukla ayak kullanımına dayanırken, Doğunun sanat dansında ayaklardan ritmi sürdürmek için yararlanılıyor, asıl güzellik ve ince anlamlılık üst beden, özellikle de el, ayak, baş ve boyun hareketleri ile sağlanıyordu (Ana Britannica, 1992: 598).

Romanın yıkılışı ile Avrupa'ya egemen olan Katolik kilisesinin neredeyse yok ettiği sahne dansları, Rönesans İtalya'sında öbür sanatlarla birlikte yeniden doğdu. İtalyanlar dansı, çeşitli seyirlik oyunlar ve saray eğlenceleriyle birleştirdiler. Domenico da Piacenza'nın *De artesaltandi et choresducendi* (1416; Dans etme ve Dansları Yönetme Sanatı) adlı kitabı da bu danslara ilişkin ilk yazılı kaynak oldu. İtalyan dans ustaları modern çağlardaki dans sanatını yönlendirirken çoğu kez halk danslarının özellikleri de soyluların daha biçimsel danslarına katılmaya başladı. Bu dönemde saray eğlencelerine giden saray dansları, 18. yy sonunda profesyonel dansçıların geliştirdiği ayrı bir teknikle yavaş yavaş klasik baleye dönü. Halk danslarından farklı bir tür olan sosyete dansları; üst sınıfların salon dansları olarak gelişti; özellikle 20.yy. sınıf ayrımlarının aşınmasıyla da bütün sınıflar arasında yaygınlaştı. Yeni dans adımları ve ritimlerinin bulunmasıyla çeşitli dönemlerde danslar gözde oldu. İngiltere Kraliçesi 1. Elizabeth cüretkâr havaya kaldırma figürleri içeren volta dansını çok seviyor ve çevresindeki din adamlarını dehşete düşürüyordu. Avrupa'yı sardığı 19.yy'da çok cüretkâr sayılan vals ise bugün ağırbaşlı, büyüleyici bir dans olarak kabul edilir. 20.yy'da da gelip geçici dans çılgınlıklarına tanık olundu; 1920'lerin çarliston, 1950'lerin rock and roll fırtınaları bunlardandır. Bu tür dansların hepsi toplumsal yapıyı ve çağın ruhunu yansıtıyor (Ana Britannica, 1992: 598).

2.1.3. Dansın Öğeleri

Dansın öğelerine ait bileşenler aşağıda verilmiş bunun yanında bağlantılı olarak da çeşitli sınıflandırmalar kapsamında geleneksel dans öğelerine ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Dansçı – Koreograf – Eşlik - Sahne Efektleri - Anlatı Yöntem ve Araçları olarak sıralanabilir (Ana Britannica, 1992: 598).

Aşağıda dans öğelerine ilişkin çeşitli sınıflandırmalar verilmiştir.

Tablo 1: Dans Öğelerine İlişkin Çeşitli Sınıflandırmalar
Geleneksel Dans Öğeleri

Mekân	Zaman	Güç	İlişki
Yön Boyut Seviye Dans Yolu Yönelim	Süre Tempo	Hareket Kaliteleri • Süreğen (sustained) • Vuran (percussive) • Salınan (swinging) • Havada duran (suspended) • Düşen (collapsing) • Titreşen (vibratory)	Beden bölümleri arasında İnsanlar arasında İnsanlar ve objeler arasında

(Joyce, 1984’den aktaran: Tokinan, 2008: 11)

2.1.4. Dansın Hedefleri

Diğer sanatlarda olduğu gibi, seyirciyle aynı heyecanda bütünleşmek ve yaşama güzel anlam katarak insanı yüceltmektir (Morpa, 2005: 93)

Joyce dansın hedeflerini üç boyutta incelemektedir:

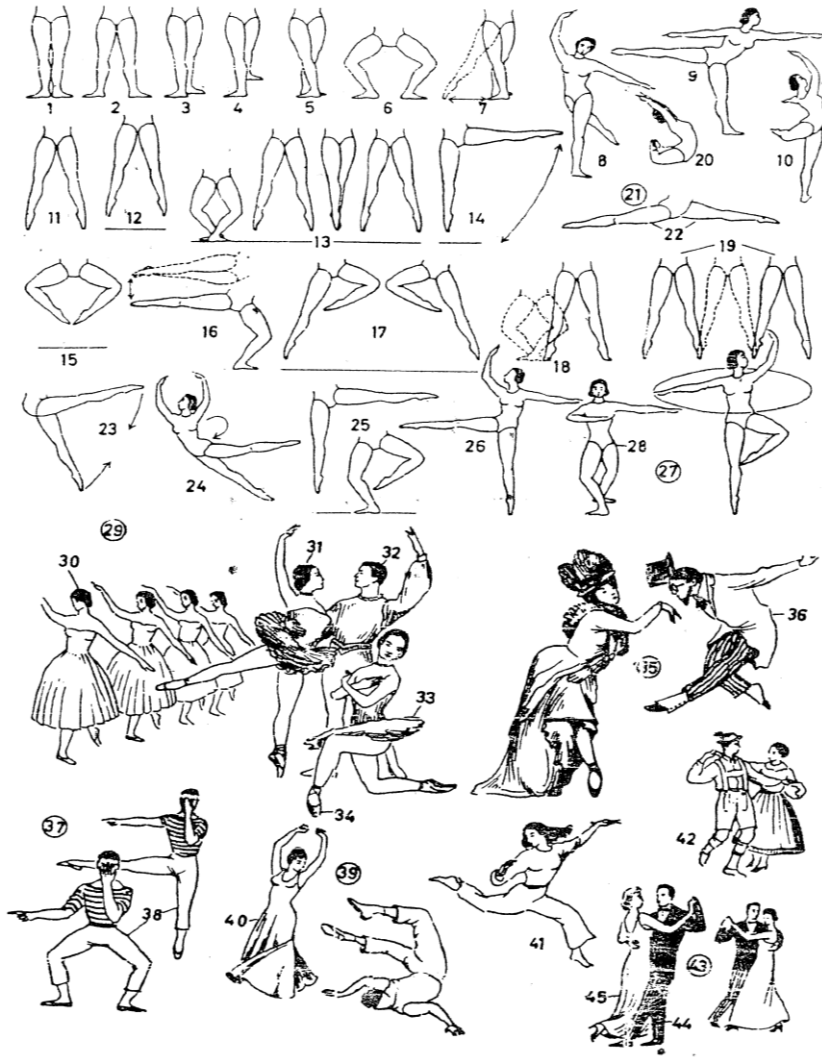
Tablo 2: Dansın Hedefleri

Fiziksel Hedefler	Zihinsel Hedefler	Ruhsal Hedefler
1-Etkin statik ve dinamik beden mekaniği, 2-Hareket farkındalığı ve kontrolü, 3-Esneklik, güç, koordinasyon ve dayanıklılık ve bunlar sayesinde bedenin hareket kapasitesini genişletmek.	1.Zaman aralıklarını ve saymayı kavrama, 2-Mekan aralıklarını, yönleri, dizaynı ve bunların bedenle olan ilişkilerini kavrama, 3-Hareketin fiziksel kanunlarını anlama: hız, hareketsizlik, yerçekimi ve etki-tepki (güç ilişkisi), 4-Konsantrasyon, hatırlama, kelimelerle ifade etme, hayalinde canlandırma, 5-Problem çözme.	1- Katılma, istek duyma, 2- Zevk alma, yapma, 3- Gerginliği düşürme, 4- Hissetme, ifade etme, 5- Sosyalleşme, meydan okumalarla karşılaşma, risk alma, iç-disiplin, başkalarıyla çalışma, başkalarına ve kendine saygı duyma.

(Joyce, 1984'den aktaran: Tokinan, 2008: 11)

2.1.5. Dans Duruşları

Şekil 1'de dans duruşlarına ait örnekler verilmiştir.

DUDEN'den

ŞEKİL: 145. — DANSLAR. /1-10 Klasik dans (Bale) alıştırmaları/: /1-5 Ayak duruşları/: 1. İlk duruş. 2. İkinci duruş. 3. Üçüncü duruş. 4. Dördüncü duruş. 5. Beşinci duruş. 6. Plié duruş. 7. Battement hareketi. 8. Développé duruşu. 9. Arabesk duruş. 10. Effacée duruş. 11. Echappé. 12. Sıçrama (Sauté). 13. (Ayaklarını birbirine vurarak) Zıplama. 14. Assemblé 15. Cambre duruş. 16. Dönerek yapılan atık sıçrama (Cabriolé). 17. Kedi adımı. 18. Kayma. 19. Zincir gibi eklenmiş 20. Ani sıçrayış. sıçrama (21) Jete hareketi. 22. Ayrılmış bacaklar. 23. Jete passé 24. Dönerek yapılan büyük jete hareketi. 25. Fouetté. 26. Sissonne. (27) Bir ayak üzerinde yapılan tam çark (pirouette). 28. Hazırlanma. /29-41 Artistik dans/: /29-34 Klasik bale/: (29) Bale trupu. 30. Balerin (Bale dansçısı). /31-34 Üçlü adım (üçlü dans)/: 31. Bas balerin. 32. Bas erkek bale dansçısı. 33. Bale elbisesi. 34. Bale ayakkabısı. (35) Bürlesk (karakter) dansı. 36. Bürlesk (karakter) dansçısı. (37) Taklitçi dansı (eskiden). 38. Taklitçi dansçısı. (39) Bolero. 40. Dansçı (Dansöz). 41. Modern dans. 42. Halk dansı. (43) Fokstrot. 44. Kavalje. 45. Dam.

(Tuğlacı, 1971: 512).

Şekil 1: Dans Duruşları

2.1.6. Dans Çeşitleri

Aşağıda dans çeşitlerine ilişkin sınıflandırmalar verilmiştir.

Tablo 3: Dans Çeşitleri

1	Halk Dansları	
2	Jazz Dans	
3	Klasik Bale	
4	Modern Dans	
5	Salon Dansları	
6	Uluslararası Latin	Cha Cha Cha, Samba, Rhumba, Paso Doble, Jive
7	Uluslararası Standart	Vals, Tango, Viyana Valsi, Foxtrot, Quick-step
8	Serbest Stil	Break Dans, Boogie, Capoeira, Country, Charleston Disco, Hip Hop, Oryantal, Rap, Reggae, Rock'n Roll, Sirtaki, Twist
9	Amerikan Rhythm	Cha Cha Cha, Rhumba, Swing, Mambo, Bolero
10	Amerikan Smooth	Vals, Viyana Valsi, Tango, Foxtrot
11	Arjantin Tango	
12	Flamenko	
13	Geleneksel Latin Dansları	Salsa, Merengue, Cha Cha Cha, Mambo, Bolero, Rhumba, Conga, Samba, Son
14	Kulüp Latin Dansları	Salsa, Merengue, La Rueda, Klüp Cha Cha Cha, Rhumba, Bachata, Cumbia
15	Tap Dans	

URL, "Dans Çeşitleri", <http://www.izmirdans.com/dans-cesitleri.html>(20.05.2011).

2.2. Kişilik

Aşağıda kişiliğe ait tanımlar ile spor ve kişilik hakkında bilgileri içeren bölümler yer almaktadır.

2.2.1. Kişiliğin Tanımı

Bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir (Cüceloğlu, 1991: 403-432). Bireyin kendine özgü ve ayırt edici davranışlarının bütünüdür (Köknel, 1999: 19). Kişilik, bir kişinin fiziksel ve sosyal ortamıyla etkileşme tarzını tanımlayan, düşünce, duygu ve davranışın ayırt edici ve karakteristik örüntüleri olarak tanımlanabilir (Çev. Alogan,1999:433).Bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler olarak tanımlanabilir (Çev. Sarıoğlu, 2006: 23). Mischel, kişiliği, her bireyin yaşamındaki durumlara adaptasyonunda

gösterdiği farklı duygu ve düşünce modelleri olarak açıklar (Morgan ve diğerleri, 1979'dan aktaran Ateş, 2009: 8)

2.2.2. Spor ve Kişilik

Kuru (2003), spor ortamındaki etkileşim, duyguların boşalımı ve kontrolü için uygun olanaklar sağlar. Sportif etkinliklere katılan birey, hareketler aracılığıyla duygularını ifade etme olanağı bulur. Uyumsuz davranışlar olarak nitelendirilen saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık gibi duyguların boşalmasını ve bunların kontrolünü sağlar. Böylece uyum sağlama sürecine de olumlu etki yapmış olur. Aynı zamanda spor, nörovejatif sinir sistemi üzerine olumlu etki yaparak bu sistemin dengeli bir şekilde çalışmasını sağlar. Böylece aşırı heyecanların, saldırganlık duygularının, sinirlilik hallerinin giderilmesine yardımcı olur. Sporda kazanılan başarılar, kendine güveni artırır. Takım sporlarına katılma, yaşlılarıyla kaynaşma ortamı sağlar.

2.3. Özgüven

Aşağıda özgüven kavramına ait tanımlar, özgüven oluşumu, toplumsal olayların özgüven oluşumuna etkisi, özgüven oluşumunu ve gelişimini etkileyen faktörler, yüksek ve düşük özgüvenin özellikleri, özgüven düzeyine göre bireylerdeki ortak özellikler ve özgüven kavramına ilişkin kuramsal görüşler yer almaktadır.

2.3.1. Özgüven Nedir?

Kugle ve diğerleri (1983), özgüven (self-confidence) kişinin kendisini değerlendirmesi (self-esteem) ile kendisinden memnun olup olmaması (self-satisfaction) sonucu ortaya çıkan öznel bir olgudur. Olumlu ya da olumsuz (yüksek veya düşük özgüven) olabildiği gibi, statik değildir ve koşullara, içinde bulunulan şartlara göre değişim gösterir.

Özgüven genel bir kişilik özelliğidir, geçici bir tutum veya bireysel durumlara özel bir tutum değildir (Pervin ve John, 2001'den aktaran: Tokinan 2008: 125).Özgüven “yüreklilik, cesaret” olarak tanımlanır; ancak özgüven kavramı aynı zamanda kişinin kendi

yeteneklerine kesin inancını da kapsar. Bir zihin durumu olduğu gibi fiziksel yanı da olan bir kavramdır (Hambly, 2001'den aktaran: Merey, 2010: 4).

Kugle ve diğerleri (1983), özgüven kişinin kendisini değerlendirmesi ve kendisinden memnun olup olmaması sonucu oluşan öznel bir olgudur. Olumlu veya olumsuz olabilir (yüksek-düşük özgüven), statik değildir. Koşullara, konuma, gelişmelere göre değişebilir. Kişinin yüksek veya düşük özgüvenli oluşu, kişinin davranış ve hislerini farklı yönlerde etkiler.

Özgüven kavramı birçok yerde, özalgı, özsaygı ve özdeğer kavramlarıyla iç içe kullanılmaktadır. Burada ise çalışmanın amacı gereği özalgı, özsaygı ve özdeğer yargılarını da kapsayan bir özgüven tanımı söz konusudur. Bu tanımda kişinin kendini algılayışı; kişinin tutumları, sosyal ilişkileri ve yeteneklerine olan inancıyla bütünleşmektedir. Buna göre özgüven “organize edilmiş, çok yönlü, hiyerarşik (kademeli), azimli, gelişimsel, değer biçilebilen ve ayırt edilebilen” bir özelliktir (Shavelson ve diğerleri, 1976: 407-441).

2.3.2. Özgüvenin Oluşumu

Çocuğun kendine ait farkındalık düzeyi üç yaşına kadar yeterince gelişmemiş olduğundan, kendisiyle ilgili algısında, anne-babanın ve çevresindeki kişilerin tutumları etkindir. İhtiyaçlarının uygun biçimde karşılanması sonucu çocuk, kendi benliğini değerli bir varlık olarak algılar. Çevresini de değer veren, güvenilir bir çevre olarak değerlendirir. Böylelikle güven duygusunun temeli atılmış olur. İki yaşından itibaren çocuk, çevresini keşfetmek ve çevre üzerinde denetim gücü kazanmak amacıyla her şeye karşı derin bir soruşturma ve öğrenme eğilimi gösterir. Sorduğu sorular karşısında çocuğun çevresinden alacağı tepkiler özgüven gelişimi için önemli bir unsurdur (Yavuzer, 1998'den aktaran Başoğlu, 2007: 21).

2.3.3. Toplumsal Olayların Özgüven Oluşumuna Etkisi

Çocukların kendilerini güvenle ifade edebilmeyi öğrenmeleri için toplumda yerleşmiş bir kanı olan uslu çocuk iyi çocuk yorumunu değiştirmek gerekir. Özgüven

eğitimi konusunda anne babanın görevleri su Şekilde sıralanabilir (Kasatura, 1998'den aktaran: Umutlu, 2010: 43).

Tablo 4: Özgüven Eğitimi Konusunda Anne Babanın Görevleri

• Çocukların kendilerini ifade etmelerine yardımcı olmak, onları yüreklendirmek	• Görüş alanını genişletmelerine yardımcı olmak
• Kendilerini önemsemek	• Hayata hazırlamak
• Gerektiğinde Őikâyet edebilmek	• Bağımsızlaşmalarına yardımcı olmak
• Değişmeye hakları olduğunu bilmek	• Ktmselik asılamamak
• Çocuklarına örnek olmak	• Sorunlarını çözme yollarını öğretmek
• Çocuğa ihtiyacı olan desteği vermek	• Duygularını kontrol etmelerine yardımcı olmak
• Yapıcı eleŐtiriler yapmak	• Karar vermelerine yardımcı olmak

2.3.4. Özgüvenin Oluşumunu ve Gelişimini Etkileyen Faktörler

1. Ana-Baba Tutumları

- a. Aşırı koruyucu ve müdahaleci tutum
- b. Tutarsız ana-baba tutumu
- c. Aşırı baskıcı ve otoriter tutum
- d. Eşitlikçi-Demokratik tutum

2. Boşanma

3. Baba Yoksunluğu

4. Ceza

5. Sorumluluk

6. Zeka

7. Başarı

8. Okul ve Öğretmen

9. Kendini Değerlendirme ve Çevre Faktörü

10. Akran Faktörü

11. Etkinliklere Katılma (Başoğlu, 2007: 21 - 34).

2.3.5. Yüksek ve Düşük Özgüvenin Özellikleri

Aşağıda yüksek özgüven ve düşük özgüvenin özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 5-6'da verilmiştir.

Tablo 5: Yüksek Özgüvenin Özellikleri

Yüksek Özgüvenin Özellikleri
• Hata riskine rağmen gelişen deneyimlerde yer alma fırsatlarına açıktır,
• Hiç bir şey kanıtlama ihtiyacı duymadan sadece yapmaktan zevk aldığı için o aktiviteyi yapar (spor, yeni bir beceri öğrenme vb.),
• Kimseyi suçlamadan veya bahaneler yaratmadan sorumluluğu üzerine alır,
• Kendinin ve başkalarının güçlerini ve başarılarını kabul eder,
• Karşısındakini suiistimal etmeden ve onları yönlendirmeye çalışmadan birinin kişisel gücünü kabul eder,
• Hayat deneyimlerinin niceliğine değil, niteliğine odaklanır (arkadaşlık vb.),
• Takım çalışmasından hoşlanır ve bir işi yerine getirmede veya kişilerarası ilişkileri geliştirmede takım çalışmasının değerini bilir,
• Hayatta bir denge bulur (iş, eğlence, yalnızlık vb.)

(Napoli ve diğerleri,1992:73).

Tablo 6: Düşük Özgüvenin Özellikleri

Düşük Özgüvenin Özellikleri
• Yapıcı eleştiriyi kabul etme ve onu gelişimi için kullanma konusunda yetersizlik,
• Karar almada ve yaratıcı değerler gerçekleştirilmede yetersizlik, kesin belirlenmiş kurallara uyma zorunluluğu,
• Hatalara yol açabilecek riskleri alma yetersizliği,
• Değişim yetersizliği, aynı yiyecek, çevre, davranış vb.ne kilitlenme durumu,
• Başkalarının gücüne odaklanma yetersizliği,
• Kendi gücüne odaklanma yetersizliği,
• Başkalarının başarılarını vekaleten yaşama eğilimi (kahraman hayranlığı),
• Dış görünüme önem verme eğilimi (kampusun en çekici kişisiyle çıkma, en gösterişli arabayı kullanma vb.),
• Temizlik, yemek yeme, düzen gibi konularda aşırı derecede zorlayıcı olma eğilimi,
• Aşırı rekabetçi olma eğilimi (kendini önemli hissetmek için her şeyi kazanma, herkesin önünde olma zorunluluğu),
• Zavallı kaybeden olma ve kaybetme durumunu kişisel değerini onayı olarak görme eğilimi,
• Aşırı derecede eleştirme eğilimi (hata bulma),
• Kendilerini kanıtlamak ve başkalarına ne kadar değerli olduklarını göstermek için işkolik olma eğilimi.

(Napoli ve diğerleri 1992: 73).

2.3.6. Özgüven Düzeyine Göre Bireylerdeki Ortak Özellikler

İnsanlar genellikle zayıf, orta veya yüksek özgüven düzeyine sahip olarak tanımlanabilirler. Özgüveni yüksek olan kişi kendini zayıf hissettiği zaman bunu kabul eder ve çoğu zaman dünyadaki haksızlıklara engel olmak için bir şeyler yapmaya çalışır. Oysa özgüveni zayıf olan insan, reddedilme riskine girmek anlamına geleceğini düşündüğü için, zayıflığını kabul etmez. Özgüveni zayıf insanlar diğer insanları belli bir mesafede tutarlar. Bu onlar için en önemli korunma yoludur. Bir sevgi gösterisini ya da olumlu bir geribildirim kabul etmekte çok zorlanırlar. Bu tip bir insanın değersiz olduğuna dair inancı herhangi olumlu bir deneyimden çok daha güçlüdür. Aslında sevilme ve kabul edilmek isterler ama olumsuz bir tepki almaktan korkarlar. Değişim ve risk almak, özgüveni zayıf ve orta düzeyde olan kişilere tehlikeli gelir. Herhangi bir riske girmeden önce, güvenlik faktörünü kontrol etmek çok tipik bir özellikleridir. Bu kişiler fazlasıyla bağımlıdır ve özerklik konusunda zayıflardır. Deneyimlerinde olumsuzluk hâkimdir. Özgüveni orta düzeyde olan kişi olumlu ve olumsuz deneyimlerin bir karışımına sahiptir, özgüveni yüksek olan kişi ise daha çok olumlu ilişkiler içinde olacaktır (Humphreys,2001'den aktaran Başoğlu, 2007: 35-36).

2.3.7. Özgüven Kavramına İlişkin Kuramsal Görüşler

Adler'e göre, insan aciz ve güçsüz olarak dünyaya gelmesinin yarattığı eksiklik duygusundan kurtulmak için yaşam boyu çaba sarf eder, bu da kişinin kendini değerlendirmesini sağlar. Davranışların temelinde, aşağılık hissini azaltıp üstünlük hissi geliştirme güdüsü vardır. Adler kişisel değerlendirme teorisini, bireysel psikoloji çalışmalarının ana kavramı olarak ele alır. Yaşamın ilk yıllarında zihinsel, fiziksel ve sosyal olarak güçsüz bir çevre içinde olan birey, hayat boyunca bu güçsüzlüğü güçlü hale getirmek için çaba gösterir. Gerçekleştirdiği başarılar ve başarısızlıklar özgüvenine olumlu ve olumsuz katkıda bulunur. Bu nedenle ailenin çocuğa destekleyici tavır takınması, özgüvenin gelişmesini sağlar (Steffenhagen veBurns,1987'den aktaran: Merey, 2010: 10).

Özgüven, kişinin etrafındaki insanlarca kabulü ve takdiri sonucu ortaya çıkar. Çocuk için çevresindeki en önemli kişiler anne ve babası olduğu için, aile tarafından

sergilenen olumlu, kabul edici ve destekleyici tutumlar özgüvenin gelişimine önemli katkılar sağlar (Cooley, 1902'den aktaran: Merey, 2010: 8).

Özgüveni iki boyutuyla ele alır. Bunlar, kendini değerli ve saygın hissedenden yüksek özgüven ile kendini değersiz hissedip tehdit algısına karşın savunma yöntemlerine başvuran savunmacı özgüvendir. Kişinin yaşantısındaki önemli insanlar tarafından saygı ile benimsenmesi ve ilgi görmesi özgüvenin oluşumunda rol oynayan en önemli etkidir. Başarı, değer yargıları ve beklentiler de özgüvenin oluşumunda etken faktörlerdir (Coopersmith, 1967'den aktaran: Merey, 2010: 17).

Freud, kişinin kendini değerlendirmesi, yaşantısı boyunca karşılaştığı başarı ve başarısızlıkların sıklığına bağlıdır. Çocuğun aile içinde onaylandığı ve takdir edildiği davranışlar sonucu ortaya çıkan ideal ego, özgüvenin artmasına, çocuğun da bu özdeşleşen ideal ego sonucu kendisiyle ilgili olumlu yargılar geliştirmesine neden olur. Dolayısıyla çocuğunu onaylama davranışını sık gösteren ebeveynler, ideal egonun çocuğun özgüvenini arttırmasına zemin hazırlamış olurlar (Hjelle, 1976'dan aktaran: Merey, 2010: 9).

Kendini gerçekleştirme özlemi ve ihtiyacının kişiliğin temelini oluşturduğunu vurgular. İnsan davranışının temel motivasyonu olarak, beş kademededen oluşturduğu ihtiyaçlar piramidinde kişinin adım adım doyuma ulaşmasını görür. Bu ihtiyaçlar tabandan tepeye doğru; fizyolojik ihtiyaçlar, güven ihtiyacı, sevgi ve ait olma ihtiyacı, özgüven ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır. Doyum önceliği tabandan tepeye doğrudur. Dolayısıyla bu sisteme göre kendini gerçekleştirme ihtiyacının ön koşulu özgüvendir. İlk basamaklar olan fizyolojik ihtiyaçlar, güven, sevgi ve ait olma ihtiyaçları çocukluğun ilk yıllarında tam olarak karşılanabilirse, birey ileriki yaşlarda daha üst kademelerdeki doumlara ulaşmaya çalışır (Maslow 1962'den aktaran: Merey, 2010: 14).

Başkalarının düşünce ve davranışlarının benimsenmesiyle ortaya “bilinen benliğin” çıkacağını ve bu nedenle kişinin özgüveninin başkalarının değerlendirmeleriyle şekilleneceğini savunur. Bu görüşe göre, bireyin kendisiyle ilgili olumlu ve olumsuz yargıları, yaşantısı boyunca karşılaştığı olumlu ya da olumsuz geri bildirimlerin yoğunluğu sonucu ortaya çıkmıştır. Mead'de ailede var olan kabullenici tutumların çocuklarda

özgüveni geliştireceğini, reddedici tutumların ise düşük özgüven oluşumuna neden olacağı görüşünü destekler (Mead, 1935'den aktaran: Merey, 2010: 8).

2.4. Öz-Yeterlik

Aşağıda öz-yeterlik kavramına ait tanımlar, öz-yeterlik algısını etkileyen etmenler, öz-yeterliği harekete geçiren süreçler, öz-yeterliği yüksek ve düşük olan bireylerin özellikleri, akademik öz-yeterlik özellikleri, öz-yeterlik kavramına ilişkin kuramsal görüşler yer almaktadır.

2.4.1. Öz-Yeterlik Nedir?

Bireyin karşılaştığı işi başarma yeterliğine sahip olmasıyla ilgili algısıdır. Öz-yeterlik yargısı hangi aktivitelerde yer alacağımızı, bir durum karşısında ne kadar efor sarf edeceğimizi ve bir durumu bekleme veya o durumun içinde yer alma anındaki duygusal tepkilerimizi etkileyen yargılardır (Pervin ve John, 2001'den aktaran: Tokinan 2008: 48).

Bandura (1986), bireyin belli bir edimi gerçekleştirmek için gerekli eylemleri düzenleme ve yürütme gücüne ilişkin yargısına öz-yeterlik denir. Öz-yeterlik, bireyin belli bir alanda, beklenen bir ya da bir dizi davranışı gerçekleştirmek için gereksinme duyacağı becerilere ne derece sahip olduğuna ilişkin yargısıdır. Öz-yeterlik alana ve duruma özgü bir kavramdır; buna karşılık, benlik kavramı, daha genel bir nitelik gösterir ve bireyin kendisini, çevresiyle karşılaştırdığında hangi konumda gördüğüyle ve kendine verdiği değerle de ilişkilidir (Schunk, 2001'den aktaran: Özerkan, 2007: 29).

Bireyin gelecekte karşılaşılabileceği güç durumların üstesinden gelmede ne derece başarılı olabileceğine ilişkin kendi hakkındaki yargısı, inancıdır (Senemoğlu, 2009 : 230). Öz-yeterlik, kişinin bir işi başarıyla yapmak için gerekli becerilere sahip olduğu konusundaki inancıdır. Öz-yeterlik inancı insan davranışlarını etkiler. İnsan davranışları, gerçekte doğru olandan çok, insanların neyin doğru olduğu yolundaki inancına dayanır (Kurbanoglu, 2004 'den aktaran: Varol, 2007:7).

Bandura (1994), bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesine duyduğu inanç ilişkin kendi yargısı olarak tanımlamaktadır. Akkoyunlu ve Kurbanoğlu (2003), başarı sadece bir işi yapmak için gerekli becerilere sahip olmaya bağlı değildir. Aynı zamanda, bu becerilerin etkin şekilde ve güvenle kullanımını gerektirir. Öz-yeterlik algısı, kişinin bir işi yapmak için gerekli becerilere sahip olduğu konusundaki kendine olan inancı olduğuna göre; rehberlik rollerinden dolayı öğretmenlerin, bilgi kaynaklarına ulaşma, bilgiyi bulma, kullanma ve iletmede her türlü araç ve teknolojiyi kullanırken kendilerini yeterli ve güvenli hissetmeleri gerekmektedir.

Öz-yeterlik inancı kavramı, bireylerin olası durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceklerine ilişkin bireysel algılarıyla ilgilidir. Bandura, bu kavramdan ilk kez 1977’de söz etmiştir (Bıkmaz, 2004’den aktaran: Kaya, 2008: 111).

Öz-yeterlik ve diğer öz algılar, bireylerin yeterlilikleri hakkında algıladıkları inançlarla ilgili olmaları bakımından ortaktır. Ancak öz yeterlik algısı, “belirli performanslara ulaşmada ve özel sonuçları elde etmede bireyin algıladığı yeterlilikleri” olarak tanımlanması bakımından diğerlerinden farklıdır (Pajares, 1996b’den aktaran: Duman 2007:19). Senemoğlu (2009), bireyin farklı durumlarla baş etme, belli bir etkinliği başarma yeteneğine, kapasitesine ilişkin kendini algılayışı, inancıdır, kendi yargısıdır. Öz-yeterlik, bir kişinin belirli bir etkinliği belirli bir ortamda yapacağına dair kendine olan inancını temsil etmektedir (Lee, 1988’den aktaran: Kocaekşi 2010: 29).

Yılmaz ve diğerleri (2004), bireyin giriştiği işlerde gösterdiği başarı, onun daha sonra benzer işlerde başarılı olacağına göstergesidir. Dolayısıyla yaşanan başarı ödül etkisi yapmakta ve bireyi gelecekte de benzer davranışlara güdelemektedir. Akkoyunlu ve diğerleri (2005), öz-yeterlik, bireylerin kendileri için bir amaç belirlemelerini, bu amaçlara ulaşmak için ne kadar çaba göstereceklerini, amaçlarına ulaşmak için karşılaştıkları zorluklara ne kadar süre dayanabileceklerini ve başarısızlık yasarlarsa, bu başarısızlık karşısındaki tepkilerini etkilemektedir.

2.4.2. Öz -Yeterlik Algısını Etkileyen Etmenler

Senemoğlu (2009), öz-yeterlik yargıları dört temel kaynaktan elde edilen bilgilerden etkilenmektedir. Bunlar:

a-Yaşantı: bireyin doğrudan kendi yaptığı başarılı ya da başarısız etkinlikler sonucunda elde ettiği bilgiler,

b-Dolaylı yaşantılar: bireyin kendine benzer başka kişilerin başarılı, ya da başarısız etkinlikleri, bireyin aynı etkinlikleri kendinin de başarabileceğine yada başaramayacağına ilişkin yargısını güçlendirir.

c-Sözel ikna: bireyin başarabileceğine ya da başaramayacağına ilişkin teşvikler, nasihatler, öğütler değişik ölçülerde öz-yeterlik yargısını etkiler.

d-Psikolojik durum: bireyin belli görevi başarma ya da başarısız olma beklentisi öz-yeterlik algısını etkiler.

2.4.3. Öz-yeterliği Harekete Geçiren Süreçler

Bandura (1994), öz yeterlik algısı, bireylerin kendi yeteneklerine ilişkin inançları olarak tanımlanır. Öz- yeterlik algısı, bireylerin nasıl hissettiklerini, nasıl düşündüklerini, kendilerini nasıl motive ettiklerini ve nasıl davrandıklarını belirler. Öz yeterlik algısı, dört temel süreç sayesinde bu çeşitli etkileri üretir. Bu süreçler; bilişsel süreç, motivasyonel süreç, duygusal süreç ve seçim sürecidir. Bu süreçler kendi kendilerine işlemektense genellikle birlik halinde islerler.

Bu bölümde, öz-yeterliği harekete geçiren süreçlerin özellikleri sırasıyla açılacaktır.

2.4.3.1. Bilişsel Süreç

Bandura (1994),öz yeterlik algısı etkilerini bilişsel süreç sayesinde çeşitli şekillerde gerçekleştirir. Bireyin pek çok davranışı amaçlıdır. Birey davranışlarını belirlediği kişisel amaçlara göre düzenler. Kişisel amaç belirleme, bireyin kendi kapasitesine biçtiği değerden yani öz yeterlik algısından etkilenir. Bandura (2001), bireyin bir şeyi öğrenmek için harcayacağı çabanın miktarı, bu bireyin deneyimlerinden edindiği öz yeterlik miktarına

bağlıdır. Öz yeterlik, kapasiteye duyulan şüphenin yok edilmesine yönelik bilişsel provalarla geliştirilebilir.

2.4.3.2. Motivasyonel Süreç

Bandura (1994), öz yeterlik algısı, motivasyonun öz düzenlenmesinde anahtar bir rol oynamaktadır. Bireyler, motivasyonlarını bilişsel olarak üretirler, kendilerini motive ederler ve öngörü kapasiteleri sayesinde tahmini olarak hareketlerine rehberlik ederler. Neler yapabileceklerine ilksin inançlar şekillendirirler. Muhtemel hareketlerinin olası sonuçları hakkında tahminler yürütürler. Kendilerine hedefler belirlerler ve tasarlanmış hareketlerinin yönlerini planlarlar.

2.4.3.3. Duygusal Süreçler

Bandura (1994), bireylerin kapasitelerine ilişkin algıları, zor bir durumla karşılaştıklarında ne kadar stres ve depresyon yaşayacaklarına da etki eder. Stres yaratan faktörlerin kontrolüne ilişkin öz- yeterlik algısı, endişe uyarılmalarında temel bir rol oynar. Huzursuz edici unsurlar taşıyan durumlar üzerinde hâkimiyet kurabileceğine inanan bireyler zihinlerinde olumsuz senaryolar canlandırmazlar. Ancak, zor durumların üstesinden gelmede kendini yetersiz bulan bireyler, böyle durumlar karşısında yüksek oranda endişe hissederler. Bu bireyler, duruma ilksin çözüm aramaktan ziyade kendi eksikliklerine odaklanırlar ve çevrelerindeki pek çok durumu tehlike unsuru olarak görürler. Bunun yanı sıra, kendilerini rahatsız eden durumları gözlerinde büyütürler ve nadiren karşılaşılabilecekleri durumlar için bile endişe duyarlar. Öz yeterlik algısı, bireylerin etkinliklere katılmasını ya da etkinliklerden kaçınmasını etkiler. Bireyin öz-yeterlik algısı ne kadar güçlüyse, zorluk içeren etkinliklerde yer alma konusunda cesareti de o kadar fazladır.

2.4.3.4. Seçim Süreci

Bandura (1994), kariyer seçimi, öz yeterlik algısının gücüne bir örnektir. Bireyin algılanan öz-yeterliği ne kadar yüksekse, kariyer seçeneklerini ciddiye alma oranı da o kadar geniştir. Buna paralel olarak, kariyer seçeneklerine olan ilgileri ne kadar genişse ve

peşinden gitmeyi seçtikleri bu seçenekler için kendilerini eğitimsel olarak ne kadar iyi hazırlıyorlarsa, elde edecekleri başarıları oranı da o denli büyük olacaktır. Bireyler yaptıkları seçimlerle; farklı yeterlikler, ilgiler ve yaşam yönleri içeren sosyal ağlar edinirler. Yapılan seçimleri etkileyen herhangi bir faktör, kişisel gelişim yönünü önemli derecede etkileyebilmektedir.

2.4.4. Öz-yeterliği Yüksek ve Düşük Olan Bireylerin Özellikleri

Öz-yeterliği yüksek ve düşük olan bireylerin özellikleri aşağıdaki Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Öz-Yeterliği Yüksek ve Düşük Olan Bireylerin Özellikleri

Öz-Yeterliği Yüksek Olan Bireylerin Özellikleri	Öz-Yeterliği Düşük Olan Bireylerin Özellikleri
<ul style="list-style-type: none">• Karmaşık olaylarla baş edebilme.• Problemlerin üstesinden gelme.• Çalışmalarında sabırlı olma.• Başlamak için kendine güvenme.• Okulda başarılı olma.• Meslek hayatında başarılı olma.	<ul style="list-style-type: none">• Olaylarla baş edememe.• Umutsuzluk ve mutsuzluk.• Problemlerle karşılaşınca kendini yetersiz bulma• İlk denemedeki başarısızlıktan sonra tekrar denemekten kaçınma.• Kendi gayretinin sonucu değiştirmeyeceğine inanma.

(Korkmaz, 2002 : 209).

2.4.5. Akademik Öz -Yeterlik Özellikleri

Zimmerman (1995), bireyler 4 temel kaynaktan edindikleri bilgileri işleyerek, değişik alan ve durumlara ilişkin öz-yeterlik algıları geliştirirler. Bunların en önemlilerinden birisi de, kuşkusuz akademik öz-yeterliktir. Akademik öz-yeterliği diğerlerinden ayıran özellikleri aşağıdaki biçimde özetlemiştir:

1. Öz-yeterlik bireyin fiziksel ya da psikolojik özellikleri vb. bireysel niteliklerini değil, bir işi gerçekleştirme yeteneğine ilişkin yargılarını içermektedir.
2. Yeterlik algısı, çok boyutlu olup her alan için değişiklik gösterir. Bu nedenle, matematik öz-yeterlik algısı, İngilizce öz-yeterlik algısından farklıdır.

3. Öz-yeterlik ölçümleri koşullardan etkilenir. Örneğin, bir öğrenci yarışmacı bir sınıfta, işbirliğinin öne çıkarıldığı sınıfa nazaran öğrenme konusunda daha düşük yeterlik gösterebilir.
4. Öz-yeterlik ölçümleri, edim için belirlenen doğru ölçütlere bağlıdır. Karşılaştırmada farklı ölçütler ve normlar dikkate alınır.

2.4.6. Öz - Yeterlik Kavramına İlişkin Kuramsal Görüşler

Bandura (1994),öz-yeterlik kavramı temelini sosyal bilişsel kuramdan almaktadır. Sosyal bilişsel kuram ise, 1800'lerin sonlarına dayanan sosyal öğrenme kuramından ortaya çıkmıştır. Bandura, sosyal öğrenme kuramı üzerinde oldukça yoğun çalışan bir araştırmacıdır. Bandura, sosyal öğrenme ile ilgili ilk çalışmalarını 1960'ların başlarında yapmaya başlamıştır. Bandura davranışçılığı eleştirerek, düşüncelerin davranışları etkilediğini kabul etmeyen bir kuramın, karmaşık insan davranışlarını açıklamakta yetersiz kalacağını savunmuştur. Onun sosyal öğrenme kuramı, bilişsel kavramlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yaptığı bu çalışmalarla, kuramını davranışçı yaklaşımdan uzaklaştırmış ve 1986 yılında kuramını sosyal bilişsel kuram olarak adlandırmıştır, daha sonraları çalışmalarını öz yeterlik kavramı üzerinde yoğunlaştırmıştır.

Bandura (1994), sosyal bilişsel kuram, kökenini psikolojiden almaktadır, ilk kuruluşunda davranışçı ve sosyal psikologlarla paralellikler vardır. Sosyal öğrenme kuramı, insanların ve hayvanların davranış şekillerini, neden böyle davrandıklarını açıklamaya çalışan teoriler salkımı olan davranışçılık akımının altında gelişmiştir. 1913'de John Watson tarafından ortaya konan davranışçılık, insan davranışını anlamaya yönelik oldukça mekanik bir yaklaşımdır. Watson'a göre davranış, uyaran-tepki bağlarından oluşan, gözlenebilir hareketler olarak tanımlanmaktadır. Davranışçı psikologların yanı sıra, sosyal psikologlar da, sosyal öğrenme kuramının gelişimine önemli katkılarda bulunmuşlardır. Sosyal öğrenme kuramı ilk olarak, 1941 yılında, Miller ve Dollard tarafından ortaya konmuştur. Onların sosyal öğrenme kuramı, öğrenmenin; pekiştirme, ceza, sönme ve modeli taklit prensiplerini birleştirmiştir. İlk çalışmalarında, insanların ve hayvanların gözlenen davranışları nasıl model aldıklarını açıklamaya çalışmışlardır. İnsan davranışlarının yönlendiricilerle motive edildiği ve bir organizmanın herhangi bir uyarıcıya verdiği tepkinin diğer organizmalar için de geçerli olabileceği görüşünü savunmuşlardır.

Onlara göre, birey gözlediği davranışlardan pekiştirilenleri taklit ederken, sonucunun olumlu olmadığını gözlemledikleri davranışları ise taklit etmezler. Bandura'ya göre ise, gözlem yoluyla öğrenme, bir bireyin diğer bireylerin pekiştirilen davranışlarını taklit etmesi kadar basit bir olgu değildir, çevredeki olayların bilişsel olarak islenmesiyle kazanılan bilgidir. Bandura gözlem yoluyla öğrenme ile taklit yoluyla öğrenmenin birbirlerinin yerine kullanılabilecek iki kavram olmadığını açıklamaktadır. Buna göre birey modeli taklit etmeden de gözlemleri sonucunda bir şeyler öğrenebilmektedir. Bandura'ya göre, davranışçılık, davranışa neden olan ilk tepkilerin nasıl kazanıldığını açıklamada ve doğal ortamlarda meydana gelen öğrenmelerin nasıl oluştuğunu açıklamada yetersiz kalmaktadır. Bu sebeple kuramını davranışçılıktan uzaklaştırarak, bilişsel değişkenleri dikkate alan çalışmalar yapmaya odaklanmıştır. Davranışçılar, davranışı uyarıcılara verilen basit tepkiler olarak yorumlamakta ve uyarıcı tepki arasında tek yönlü bir etkileşim olduğundan bahsetmekteydiler. Ancak, sosyal öğrenme kuramı, uyarıcı-tepki bağlarına insan bilincinin aracılık ettiğini, etkileşimin karşılıklı olduğunu ve bireylerin kendi davranışları üzerinde bireysel kontrol sağlayabileceklerini vurgulamıştır. Ayrıca, sosyal öğrenme kuramında, klasik davranışçılardan farklı olarak, bireyin, bireysel olarak bir işe katılıp öğrenmesinin yanı sıra, diğer bireyleri gözleyerek de öğrenebileceği ilkesi kabul edilmektedir. Sosyal bilişsel kuram, bir yandan davranışçı yaklaşımın davranışa aracı olan uyarıcı-tepki fikrini desteklerken, diğer yandan da davranışın önceden gelen bilişsel süreçlerle önemli ölçüde şekillendiğini savunmaktadırlar. Bu yüzden, tepki sonucu oluşan davranış, davranışsal sonuçların beklentilerini şekillendirmektedir. Davranışlar yapılmadan önce, bireylere davranışlarının sonuçlarını tahmin etme yeteneği veren bu beklentileri şekillendirmek bir yetenektir. Bandura ile birlikte sosyal öğrenme kuramına önemli katkılarda bulunan araştırmacılar vardır. Yapılan çalışmalarla sosyal öğrenme kuramına eklenen bilgiler, adım adım öz yeterlik kavramının temellerini oluşturmuştur. Çalışmalarını daha çok klinik psikolojisine odaklamış olan Julian Rotter, genelleştirilmiş pekiştirme beklentilerinden ve içsel ve dışsal kontrollerden öğrenme fikrini ortaya atmıştır. Rotter'a göre, bir bireyin hayatındaki kişisel kontrol duygusunun geliştirilmesiyle sağlık durumları iyileştirilebilir. Rotter'ın bu çalışması ona, öz yeterlik kavramı için başlangıç noktası sayılabilecek kontrol, denetim odağı kavramı ve bunun davranışa uygulanması üzerine bir dizi araştırma yapma ve teori çalışmalarını eyleme geçirme olanağı sağlamıştır. Sosyal bilişsel kurama göre, birey kendi motivasyonunu ve davranışını, karşılıklı etkiler ağı içinde geliştirmede aracılık görevi üstlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMA KONUSU İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Çetinkaya (2007), Türkçe öğretmen adaylarının yeterliklerin tespiti için yaptığı araştırma 2006-2007 yılında yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıf 1. ve 2. öğretim okuyan 300 öğrenci oluşturmuştur. Genel tarama modelinin bir türü olan ilişkiyel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 16 soruluk bir anket kullanılmıştır. Sonuç olarak, cinsiyet ile yeterlik arasında anlamlı farklılıkların olmadığı görülmüştür.

Varol (2007), beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterliklerinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırma, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören 1.-2.-3.-4. sınıf toplam 138 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma betimsel tarama modeline dayalı olarak yapılmıştır. Araştırmada 38 soruluk bir anket kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; beden eğitimi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öz-yeterlik düzeylerinin yüksek olduğu, sınıflar arasında öğrencilerin cinsiyete göre öz-yeterlik düzeylerinde farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türk (2009), beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmaya Nevşehir ilinde görev yapmakta olan 92 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Araştırma 2008-2009 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Çalışma betimlemeye yönelik tarama modeline dayalı olarak yapılmıştır. Araştırmada 38 soruluk bir anket kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre Nevşehir ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin genel olarak öğretmenlik öz-yeterlik düzeylerine ilişkin sonuçlar, öğretmenlerin öz-yeterlik düzeylerinin yüksek

düzyeyde olduğunu göstermektedir. Yaşa göre öğretmenlik öz-yeterlik beklentisi puanlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Özcan (2009), çevrimiçi öğrenme destekli yabancı dil öğreniminde öğrenenlerin teknoloji uyumlarının tutum, öz-yeterlik algısı ve farklı ortamların kullanım sıklıklarıyla belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmaya Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programına kayıtlı, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrenenlerinden toplam 300 öğrenen katılmıştır. Araştırma 2009 yılında, tarama modeli türlerinden biri olan ilişkisel tarama modelinden yapılmıştır. Çalışma betimlemeye yönelik tarama modeline dayalı olarak yapılmıştır. Araştırmada 25 soruluk bir anket kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrenim durumu (üçüncü ve dördüncü sınıf) ile öz-yeterlik ilişkisinin anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Tekin (2007), Uzaktan eğitim yöntemi ile verilen hizmet-içi eğitim programının öğretmenlerin öz-yeterlik algıları ve tutumlarına etkisi amacıyla yaptığı çalışmaya 2006-2007 öğretim yılında Muğla Merkez İlçede ilk ve orta dereceli okullarda görev yapan değişik branşlardan 47 öğretmen katılmıştır. Araştırma deneysel yöntem ve 'kontrol grupsuz ön test-son test' modeli kullanılmıştır. 2009 yılında, tarama modeli türlerinden biri olan ilişkisel tarama modelinden yapılmıştır. Araştırmada 18 soruluk bir anket kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre kadın öğretmenlerin, erkeklere oranla bilgisayara karşı yeterlik algıları daha yüksektir.

Özerkan (2007), öğretmenlerin öz-yeterlik algıları ile öğrencilerin sosyal bilgiler benlik kavramları arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yaptığı çalışmaya cinsiyet öz-yeterlik anlamında üzerine 62 (41 kadın, 21erkek) sınıf öğretmeni katılmıştır. Çalışma Edirne il merkezinde 2005-2006 eğitim-öğretim yılının 2.dönemine yapılmıştır. Araştırmada tarama modelinde yapılmıştır. Araştırmada 10 soruluk bir anket kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öz-yeterlik düzeyleri açısından kadın öğretmenlerle erkek öğretmenler arasındaki farkın anlamsız olduğu bulunmuştur.

Yılmaz (2010), Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan ve öz-yeterlik algılarını incelemek amacıyla yaptığı çalışmada survey yöntemi kullanılmıştır. Çalışma 2009-2010 Akademik Bahar yarıyılında Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi ve

Ağrı İbrahim een Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümüne kayıtlı 4. sınıf öğrencileri toplam 141 Türkçe ğretmeni adayından oluşturmaktadır. Araştırmada 25 soruluk bir anket ve 24 soruluk farklı olmak üzere iki anket kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öz-yeterlik düzeyleri açısından kadın ve erkeklerin benzer özellikler gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Merey (2010), yetişkinlerde zgven duygusu ile anksiyete düzeyi arasındaki ilişkinin karşılaştırılması ve kültürlerarası bir yaklaşım çalışmasında ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Üç ayrı kıtadan, Türkiye, Avusturya, Amerika Birleşik Devletleri ve Hindistan'dan oluşan, dört farklı ülkeden toplam 220 kişi katılmıştır. Araştırmada 100 soruluk zkavram ve özgüveni ölçen bir anket kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrenim durum ile zgven düzeyi arasında anlamlı doğrusal bir ilişki saptanmıştır.

Erişen, Y. ve elikz, N. (2003), ğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlik algıları çalışmasına Gazi, Marmara ve Fırat niversitelerinden 309 ğretmen adayı katılmıştır. Genel tarama modelinde yürütülen araştırmada veri toplama aracı olarak, ğretmen adayı yeterlilik leği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre cinsiyetleri açısından bayan ğretmen adayları, genel öğretmenlik davranışlarına ilişkin alanların hepsinde erkek adaylara göre kendilerini daha yeterli gördüğü saptanmıştır.

Mirzeoğlu ve diğerleri (2007), beden eğitimi ğretmeni, ğretmen adayı ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan ğretim elemanlarının mesleki yeterlik duygusunun karşılaştırılması çalışmasına Türkiye'de farklı bölgelerden seçilmiş illerdeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında görev yapan ğretim elemanları, devlet okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenleri ve Beden Eğitimi ğretmenliği bölümlerinde 1. ve 4. Sınıfta okuyan ğretmen adaylarından 241 ğretmen, 96 ğretim elemanı ve 142 birinci sınıf, 165 dördüncü sınıfta eğitim gören 307 ğretmen adayı olmak üzere toplam 644 kişi gönüllü olarak katılmıştır. lek3 alt boyuttan oluşmakta ve her boyut 8 soru olmak üzere toplam 24 soru içermektedir. Öğretmen adaylarının cinsiyete ve sınıf düzeyine göre yeterlik puanlarının karşılaştırıldığında, cinsiyete ve sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Göktaş (2011), beden eğitimi ve spor öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik özgüven algılamaları çalışması betimsel tarama modelinde yapılmıştır. Çalışmaya Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda öğrenim gören 337 kişiden katılmıştır. Eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına yönelik olarak öz güvenlerinin belirlenmesi amacıyla orijinali Papanastasiou&Angeli (2008) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Sonuç olarak özgüven düzeyleri cinsiyet açısından bayanlar lehine olduğu görülmüştür.

Ekici (2008), sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine etkisi çalışması 2006–2007 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümünden 91 öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma deneme öncesi (pre-experimental) desenlerden tek gruplu ön-test-son-test modeline göre yapılmıştır. Araştırmada 24 madde soruluk bir anket kullanılmıştır. Sonuç olarak öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algılarının cinsiyet özgüven düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık göstermediğine işaret etmektedir.

Altunçekiç ve diğerleri (2005), öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma 2002-2003 yılında yapılmıştır. Araştırma tarama modelinde yapılmış ve toplam 260 öğrenci katılmıştır. Araştırmada 23 maddelik bir anket kullanılmıştır. Sonuç olarak öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerinin cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Kiremit (2006), fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji ile ilgili öz-yeterlik inançlarının karşılaştırılması çalışması 2004–2005 öğretim yılında Muğla Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi ilköğretim Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümlerinin birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 665 öğretmen adayına ulaşılmıştır. Araştırma tarama modelinde olup, betimsel türde ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiş bir çalışmadır. Araştırmada 70 maddelik bir anket kullanılmıştır. Ölçekteki (4., 9., 12., 15., 17., 21., 24. ve 26.) maddeler ters puanlanmıştır. Sonuçlar biyoloji öğretiminde öğrencilerin cinsiyetlere göre genel durumu öz-yeterlik inançları kızlar yönünde, öğrenim durumu öz-yeterlik ilişkisinde 4.sınıflar yönünde, yaş

değişkeni öz-yeterlik ilişkisinde de yaşı ilerlemiş olanlar lehine farkların olduğu bulunmuştur.

Kurtuldu (2007), ilköğretim okulu yöneticilerinin özgüven düzeyleri ile liderlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasına İstanbul Kadıköy ilçesinde görev yapan 137 ilkokul yöneticisi katılmıştır. Çalışma 2005-2006 yılında yapılmıştır. Araştırma betimsel türde bir araştırma olup, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma 300 sıfattan ve 28 alt ölçekten oluşan test kullanılmıştır. Sonuç olarak okul yöneticilerinin, cinsiyet ile özgüven arasında, özgüven ile yaş arasında ve öğretmenlik meslek yılı grupları ile de özgüven arasında fark bulunmadığı saptanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Türkiye’deki farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre özgüven ve öz-yeterliklerinin karşılaştırılmasına yönelik yapılan çalışmada, tarama ve betimlemeye yönelik nicel bir yöntem kullanılmıştır.

4.2. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, farklı dansları yapan bireylerin genel öz-yeterlikleri ve özgüvenleri arasındaki ilişki değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde yapılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında, birlikte değişim varlığını ve / veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modeli olup, bu tür bir düzenlemede, aralarında ilişki aranacak değişkenler ayrı ayrı sembolleştirilir. Bu sembolleştirme, ilişkisel bir çözümlmeye olanak verilecek şekilde yapılmak zorundadır (Karasar, 2011: 81).

Türkiye’de farklı dansları yapan bireylerin GÖÖ ve ÖDÖ elde edilen veriler doğrultusunda özgüven ve öz-yeterlik düzeylerinin nelerden etkilendiğini belirleyebilmek amacıyla yapılan bu çalışmada yararlanılan işlemler aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur.

4.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki farklı dansları yapan 3050 birey olduğu düşünülmektedir. Örneklem grubu ise evren içerisinde ulaşılabilen 401 dans eden

bireylerdir. Bu da evrenin % 13,14 'ünü oluşturmaktadır. Araştırma grubundakiler; Trabzon, Malatya, Van, Mersin, İzmit, Aydın, İzmir, Ankara, Eskişehir, Bursa illerinden farklı Dansları yapan 401 dans eden bireylerden oluşturmaktadır. Dağılım ise; Trabzon 64, Malatya 38, Ankara 45, Aydın 40, Mersin 45, Bursa 33, Van 15, Eskişehir 41, İzmit 40 ve İzmir 40 kişilik gruplar olarak belirlenmiştir. Araştırmaya 12 ila 49 yaş arasındakiler dahil edilmiştir. Schnabel&Meinel, (1977: 293-409)'ye göre olan yaş kategorilerinde 10-14 yaş grubunda dans eden bireylerin sayısı çok az olduğundan 14-18 yaş kategorisini de içine alan 12-18 yaş aralığı alınmıştır. En küçük dans eden bireyin 12 yaşında olmasından dolayı da yaş kategorileri 12 -18, 18-30, 30-45/50 olmak üzere üç kategoriye ayrılmıştır. Araştırma grubundakiler her düzeyden sosyoekonomik durumda olan bireylerden seçilmiştir. Çalışmaya katılan yetişkinlerin eğitim düzeyleri ilkökul bitirmemiş, ilkökul, ortaokul, lise ve dengi okul ile üniversite programları olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırmanın örnekleme çeşidi tabakalı örneklemedir (Ekiz, 2009 : 104).

4.4. Veri Toplama Araçları

Aşağıda veri toplama araçları olarak kullanılan Demografik (kişisel) bilgi formu, GÖÖ ve ÖDÖ hakkında bilgiler verilmiştir.

4.4.1. Demografik (Kişisel) Bilgi Formu

Araştırmada, farklı dansları yapan katılımcıların cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, aylık ortalama gelir, katılımcı olarak dans sporu ile ilgilenme süresi, ilgili olduğu dans türü ve türlerine yönelik gibi çeşitli bireysel özellikleri belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından düzenlenen demografik bilgi formu kullanılmıştır (Ek: 1).

4.4.2. Genel Öz-Yeterlik Ölçeği

Çalışmada kullanılan birinci ölçek, GÖÖ Ralf Schwarzer ve arkadaşları tarafından (1979) Almanca olarak geliştirilmiş ve Teközel (2002) tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ölçek, öz-yeterlik algısı hakkında genel bir değerlendirme yapmak amacıyla tasarlanmıştır (Ek: 1).10 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan her madde dördümlü değerlendirme ile

cevaplandırılmaktadır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı değerlerinin 0,76 ile 0,90 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçek tek boyutludur (Balyan 2009: 53).

Ölçekte ters çevrilerek hesaplanan madde yoktur.

4.4.3.Özgüven Değerlendirme Ölçeği

Çalışmada kullanılan ikinci ölçek ise ÖDÖ Özgüven Değerlendirme Formundaki maddeleri oluşturma aşamasında yurt dışında konu ile ilgili yapılmış ölçeklerden yararlanılmıştır (Perera, 1999; Olesch, 1995; Napoli ve diğerleri 1992; Rosenberg, 1965). 36 maddeden oluşan öndeneme formu Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim gören 278 kişiye uygulanmıştır (Ek : 2).Uygulama sonunda maddelerin ayırt edicilik gücünün belirlenmesi için madde-test korelasyonuna bakılmış ve korelasyon katsayısı 0,30'dan düşük maddeler çıkarılmıştır. Yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonucunda ölçeği tek faktörde toplamak için iki madde daha ölçekten çıkarılmıştır (Tokinan 2008: 96).

Testte 14,16,17,18 ve 19 numaralı maddeler ters çevrilerek hesaplanmaktadır.19 maddeden oluşan son testin tüm maddeleri tek faktörde toplanmaktadır

4.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada farklı dansları yapan 401 katılımcıya uygulanan Demografik Bilgi Formu, GÖÖ ve ÖDÖ veriler elde edildi.

4.6. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmanın istatistiksel işlemleri SPSS 16.0 programıyla gerçekleştirilmiştir. GÖÖ ve ÖDÖ ile beraber demografik bilgiler bölümündeki 8 bağımsız değişkene bağlı olarak çalışmanın verilerini değerlendirilme aşamasında tanımlayıcı istatistiksel metotlar; aritmetik ortalama, standart sapma, sıra ortalama, sıra toplam puanları, serbestlik değeri, ki kare, kareler toplamı, kareler ortalama değerleri hesaplanmıştır. Çalışmanın demografik bilgiler bölümündeki 8 bağımsız değişken olan; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, aylık ortalama gelir, katılımcı olarak dans sporu

ile ilgilenme süresi, ilgili olduğu dans türü ve türlerine yönelik puanlarının anlamlı derecede farklı olup olmadığını belirlemek için; gruplar arası farklılığın tespiti için Bağımsız t-testi, Paerson Momentler Çarpımı Kolerasyon Analizi, Mann Whitney –U testi, Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi de kullanılmıştır. Varyans analizi sonunda ranj testi olarak Bonferroni ve Tukey HSD kullanılmıştır.

Sonuçlar %95’lik güven aralığında, anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR

Veriler ışığında yapılan testler sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiş ve tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 8: Araştırma Grubundakilerin Öğrenim Durumlarına Göre Genel Öz-Yeterlik ve Özgüvenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Bulguları

Değişken	Faktör	N	\bar{x}	Ss	t	p
Genel Öz-Yeterlik	Lise ve Dengi Okul	135	3.39	.45	-3.70	.00
	Üniversite	251	3.56	.39		
	Toplam	386				
Özgüven	Lise ve Dengi Okul	135	3.93	.54	-3.37	.00
	Üniversite	251	4.12	.51		
	Toplam	386				

Tablo 8'ye göre araştırma grubundakilerin genel öz-yeterlikleri öğrenim durumlarına göre incelendiğinde, üniversite grubunun genel öz-yeterlilik puanlarının ($\bar{x}=3.56$), lise ve dengi okul grubu genel öz-yeterlik puanlarından ($\bar{x}=3.39$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma grubundakilerin öğrenim durumlarına göre genel öz-yeterlikleri arasında oluşan bu fark, üniversite grubu lehinde anlamlıdır [$t_{(384)} = -3.70$, $p < .01$]. Araştırma grubundakilerin özgüvenleri öğrenim durumlarına göre incelendiğinde, üniversite grubunun puanlarının ($\bar{x}=4.12$) lise ve dengi okul grubunun puanlarından ($\bar{x}=3.93$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma grubundakilerin öğrenim durumlarına göre özgüvenleri arasında oluşan bu fark, üniversite grubu lehinde anlamlıdır [$t_{(384)} = -3.37$, $p < .01$].

Tablo 9: Araştırma Grubundakilerin Dans Yaşlarına Göre Genel Öz-Yeterliklerinin ve Özgüvenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Bulguları

Değişken	Faktör	N	\bar{x}	Ss	t	p	
Genel Öz-Yeterlik	Dans Yaşı	0-1 Yıl	226	3.49	.44	-.25	.80
		2 ve üzeri	175	3.50	.41		
		Toplam	401				
Özgüven	Dans Yaşı	0-1 Yıl	226	4.09	.51	1.87	.05
		2 ve üzeri	175	3.99	.56		
		Toplam	401				

Tablo 9'a göre araştırma grubundakilerin genel öz-yeterlikleri dansa başladıklarından itibaren geçen zaman – yıla (dans yaşı) olarak incelendiğinde, 2 yıl ve üzerinde dans yapanların genel öz-yeterlilik puanları (\bar{x} =3.50), 0-1 yıl dans yapanların genel öz-yeterlik puanlarından(\bar{x} =3.49) daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma grubundakilerin dansa başladıklarından itibaren geçen zaman – yıla (dans yaşı)göre genel öz-yeterlikleri arasında oluşan bu fark anlamlı değildir [$t_{(399)} = -0.25, p>.05$].Araştırma grubundakilerin özgüvenleri dansa başladıklarından itibaren geçen zaman – yıla (dans yaşı) göre incelendiğinde, 0-1 yıl grubunun dansa başladıklarından itibaren geçen zaman – yıla (dans yaşı) göre özgüven puanlarının (\bar{x} =4.09), 2 yıl ve üzerinde dansa başladıklarından itibaren geçen zaman – yıla (dans yaşı) göre özgüven puanlarından (\bar{x} =3.99) daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma grubundakilerin dansa başladıklarından itibaren geçen zaman – yıla (dans yaşı) göre özgüven arasında oluşan bu fark0-1 yıl grubu yönünde anlamlıdır [$t_{(399)} = 1.87, p< .05$].

Tablo 10: Araştırma Grubundakilerin Cinsiyetlerine Göre Genel Öz-Yeterliklerinin ve Özgüvenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Bulguları

Değişken	Faktör	N	\bar{x}	Ss	t	p	
Genel Öz-Yeterlik	Cinsiyet	Bayan	219	3.49	.40	-.29	.76
		Erkek	182	3.51	.46		
		Toplam	401				
Özgüven	Cinsiyet	Bayan	219	4.09	.51	-1.83	.05
		Erkek	182	4.00	.55		
		Toplam	401				

Tablo 10'a göre araştırma grubundakilerin genel öz-yeterlikleri cinsiyete göre incelendiğinde, erkeklerin genel öz-yeterlik puanlarının ($\bar{x}=3.51$), bayanların genel öz-yeterlilik puanlarından ($\bar{x}=3.49$) daha yüksek olmasına karşın araştırma grubundakilerin cinsiyete göre genel öz-yeterlikleri arasında oluşan bu fark anlamlı değildir [$t(399) = -0.29, p>.05$].Araştırma grubundakilerin özgüvenleri cinsiyetlerine göre incelendiğinde, bayanların özgüven puanlarının ($\bar{x}=4.09$), erkeklerin özgüven puanlarından ($\bar{x}=4.00$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma grubundakilerin Cinsiyete göre özgüven özellikleri açısından oluşan bu fark bayanlar yönünde anlamlıdır [$t_{(399)} = -1.83, p<.05$].

Tablo 11: Araştırma Grubundakilerin Cinsiyetlerine Göre Seçtikleri Dans Çeşitlerine İlişkin Mann Whitney–U testi Bulguları.

Cinsiyet	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
Bayan	219	209.95	45980.00	1.79	.07
Erkek	182	190.23	34621.00		

Tablo 11 incelendiğinde, araştırma grubunun yapılan Mann Whitney –U testinde farklı dans çeşitlerini seçmelerinde cinsiyete göre değişim göstermediği bulunmuştur ($U = 1.79, p>.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında bayanların puanlarının ($\bar{x}=209.95$) erkeklerin puanlarından ($\bar{x}=190.23$) daha yüksek olmasına rağmen bu fark .05 düzeyinde istatistikî olarak anlamlı değildir.

Tablo 12: Araştırma Grubundakilerin Öğrenim Durumlarına Göre Seçtikleri Dans Çeşitlerine İlişkin Mann Whitney –U testi Bulguları.

Öğrenim Durumu	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P
Lise ve Dengi Okul	135	185.64	25061.00	1.58	.27
Üniversite	251	197.73	4963.00		

Tablo 12 incelendiğinde, araştırma grubunun yapılan Mann Whitney –U testinde seçtikleri dans çeşidinden elde ettikleri puanlar öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. [$U_{(384)} = 1.58, p>.05$].Sıra ortalamaları dikkate alındığında üniversite grubunun puanlarının ($\bar{x}=197.73$) lise ve dengi okul grubunun puanlarından

(\bar{x} =185.64) daha yüksek olduğu görülmesine rağmen bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 13: Araştırma Grubundakilerin Gelir Seviyelerine Göre Seçtikleri Dans Çeşitlerine İlişkin Kruskal Wallis H testi bulguları.

Gelir Seviyesi	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
999 TL ve Altı	110	198.74	3	.55	.90
1000 – 1999 TL	162	199.96			
2000 – 2999 TL	83	197.87			
3000 TL ve Üstü	45	211.60			

Tablo 13'e göre araştırma grubunun gelir seviyeleri için yapılan Kruskal Wallis H testi puanlarına bakıldığında tüm grupların birbirine yakın özellikler gösterdiği, gelir seviyesinin düşük veya yüksek olmasının dans çeşidi seçimini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Gelir seviyesi ile dans çeşidi seçimi arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$X^2(3)=.55, p>.05$].

Tablo 14: Araştırma Grubundakilerin Yaşlarına Göre Genel Öz-Yeterlikleri ve Özgüvenlerine Arasındaki İlişkiyi Gösteren Kolerasyon Matrisi

	Yaş	Genel Öz-Yeterlik	Özgüven
1 Yaş	1.00	.19**	.13**
2 Genel Öz-Yeterlik	.19**	1.00	.55***
3 Özgüven	.13**	.55***	1.00
.01 *.000			

Tablo 14'de görüldüğü gibi araştırma grubunun yaşları ile genel öz-yeterlik düzeyleri arasında $r = .19, p < .01$ düzeyinde, yaşları ile özgüven düzeyleri arasında $r = .13, p < .01$ orta düzeyde anlamlı bir ilişki varken genel öz-yeterlik ile öz-güven puanları arasındaki kolerasyona bakıldığında $r = .55, p < .000$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki vardır.

Tablo 15: Araştırma Grubundakilerin Yaş Kategorilerine Göre Genel Öz-Yeterlilikleri ve Özgüvenlerinin Karşılaştırılmasına ilişkin Post Hoc (Tukey HSD)Bulguları

Yaş Kategorileri	Kt	Sd	KO	F	p
12-18					
18-30					
30-45/50					
Gruplar Arası	2.59	2	1.29	7.17	.00
Genel Öz-Yeterlilik Grup İçi	71.88	398	.18		
Toplam	74.47	400			
Gruplar Arası	2.01	2	1.00	3.56	.03
Özgüven Grup İçi	112.51	398	.28		
Toplam	114.53	400			

Tablo 15 incelendiğinde, araştırma grubunun genel öz-yeterlilikleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(2/398)} = 7.17, p < .01$]. Bu farklılığın hangi yaş grubu lehinde olduğunu tespit edebilmek için Post Hoc (Tukey HSD) testine başvurulmuştur. Elde edilen veriler 12-18 ($\bar{x}=3.34$) ve 18-30 ($\bar{x}=3.51$) yaş aralığındaki bireylerden 18-30 yaş aralığındaki bireyler lehinde anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymaktadır. 12-18 yaş grubundaki bireyler ile 30-45/50 ($\bar{x}=3.61$) yaş aralığındaki bireylerin genel öz-yeterlilikleri karşılaştırıldığında ise 30-45/50 yaş aralığındaki bireyler lehinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 18-30 yaş grubundaki bireyler ile 30-45/50 yaş grubundaki bireylerin genel öz-yeterlilik puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırma grubunun özgüvenleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(2/398)} = 3.56, p < .05$]. Bu farklılığın hangi yaş grubu lehinde olduğunu tespit edebilmek için Post Hoc (Tukey HSD) testine başvurulmuştur. Elde edilen veriler 12-18 ($\bar{x}=3.89$) ve 30-45/50 ($\bar{x}=4.12$) yaş aralığındaki bireylerden 30-45/50 yaş aralığındaki bireyler lehinde anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymaktadır. 12-18 ($\bar{x}=3.89$) yaş grubundaki bireyler ile 18-30 ($\bar{x}=4.07$) yaş aralığındaki bireylerden 18-30 yaş aralığındaki bireyler lehinde anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı şekilde 18-30 ($\bar{x}=4.07$) yaş aralığındaki bireyler ile 30-45/50 ($\bar{x}=4.12$) yaş aralığındaki bireyler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 16: Araştırma Grubundakilerin Yaptıkları Farklı Dans Çeşitlerine Göre Genel Öz-Yeterliliklerinin ve Özgüvenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Post Hoc(Bonferroni) testi bulguları

Dans Çeşitleri	Kt	Sd	KO	F	p
Gruplar Arası	1.65	4	.41	2.25	.06
Genel Öz-Yeterlik Grup İçi	72.81	396	.18		
Toplam	74.47	400			
Gruplar Arası	2.937	4	.73	2.60	.03
Özgüven Grup İçi	111.59	396	.28		
Toplam	114.53	400			

Tablo 16 incelendiğinde, araştırma grubundakilerin yaptıkları dans çeşitleri ile öz-yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır [$F_{(2/398)} = 2.25, p > .05$]. Özgüvenleri yaptıkları dans çeşitlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(2/398)} = 2.60, p < .05$]. Bu farklılığın hangi dans çeşidi lehinde olduğunu tespit edebilmek için Post Hoc (Bonferroni) testine başvurulmuştur. Elde edilen veriler kulüp Latin danslarını yapanlar ($\bar{x}=4.13$) ile serbest stil dans edenler ($\bar{x}=3.86$) arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır. Bu farklılık kulüp Latin dansı yapanlar lehinde anlamlıdır.

Tablo 17: Araştırma Grubundakilerin yaptıkları Bir Dans ve İki Dans Çeşidine Göre Genel Öz-Yeterliliklerinin ve Özgüvenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Bulguları

Değişken	Faktör	N	\bar{x}	Ss	t	p	
Genel Öz-Yeterlik	Dans Çeşidi	Bir Dans Yapanlar	331	3.47	.43	-2.60	.01
		İki Dans Yapanlar	70	3.62	.37		
		Toplam	401				
Özgüven	Dans Çeşidi	Bir Dans Yapanlar	331	4.00	.54	-3.70	.00
		İki Dans Yapanlar	70	4.26	.41		
		Toplam	401				

Tablo 17'ye göre araştırma grubundakilerin genel öz-yeterlikleri ve özgüvenlerine ilişkin yapılan dans çeşidi sayısına göre incelendiğinde, iki dansı yapanların genel öz-yeterlik puanlarının (\bar{x} =3.62), Bir dansı yapanların genel öz-yeterlilik puanlarından (\bar{x} =3.47) daha yüksek olduğu görülmekle beraber araştırma grubundakilerin yaptıkları dans çeşidi sayısına göre genel öz-yeterlikleri arasında oluşan bu fark, iki dansı yapanların lehinde anlamlıdır [$t_{(399)} = -2.60, p < .01$]. Araştırma grubundakilerin özgüvenleri ile yaptıkları dans çeşidi sayısına göre incelendiğinde, iki dansı yapanların özgüven puanlarının (\bar{x} =4.26), bir dansı yapanların özgüven puanlarından (\bar{x} =4.00) daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma grubundakilerin yaptıkları dans çeşidi sayısına göre özgüvenleri arasında oluşan bu fark, iki dansı yapanların lehinde anlamlıdır [$t_{(399)} = -3.70, p < .01$].

ALTINCI BÖLÜM

6. TARTIŞMA

Bu bölümde, farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre öz-yeterlik ve özgüvenleri arasındaki ilişki incelenmiş ve konuya dair yapılan farklı çalışmaların, ilgili araştırmanın bulgularıyla paralellik gösterip göstermediği tartışılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre eğitim seviyesiyle özgüven arasında anlamlı doğrusal bir ilişki saptanmıştır. Eğitim seviyesinin artmasıyla kadınlar çalışmaya yönelik olumlu tavırlar geliştirirler. Çalıştıkça da özgürlükleri artar ve özgüvenleri gelişir. Bu yaklaşım araştırma bulgularını desteklemektedir. Lisansüstü program mezunları en yüksek özgüven ve en düşük anksiyeteye sahipken; lise mezunlarının özgüvenleri en düşük, anksiyeteleri ise en yüksek düzeydedir(Çiftçi, 1982'den aktaran: Merey, 2010 : 128).

Özgüven ile öğrenim durumu arasındaki bulgulara bakıldığında karşılaştırma yapılan lise ve dengi okul ile üniversite düzeyindekilerin öğrenim durumları açısından üniversite düzeyindekilerin puanlarının lise düzeyindekilerinken daha yüksek olduğu sonucuna ulaşıldığından öğrenim durumu ilerledikçe özgüven artmaktadır denilebilir. Bunun nedenlerine bakılacak olursa öğrenim durumunun ilerlemesi zamanın ilerlemesine paralel olarak da yeni deneyimler ve beceriler kazanılmasını sağlamayıp bireyin kendinden memnun olmasına paralel olarak özgüvenin artması olarak da yorumlanabilir. Özgüven ile öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu bağlamda yapılan çalışma Çiftçi (1982)'nin yaptığı çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Özcan (2009), üçüncü sınıf öğrenenlerinin çevrimiçi öğrenmeye yönelik genel tutumları $\bar{x}=2,58$, dördüncü sınıf öğrenenlerinin ise $\bar{x}= 2,57$ olduğu saptanmıştır. Bu durum, her iki grubun tutumlarının birbirine çok yakın düzeyde olduğunu göstermektedir. Öğrenenlerin sınıfı bağlamında çevrimiçi öğrenmeye ilişkin öz-yeterlikleri incelendiğinde,

öz-yeterlik algı düzeylerinin üçüncü sınıf öğrenenlerinde $\bar{x}=4,61$, dördüncü sınıf öğrenenlerinde $\bar{x}=4,62$ olduğu tespit edilmiştir. Her iki grubun öz-yeterlikleri birbirine çok yakın düzeyde olmakla birlikte, dördüncü sınıflarda bu düzeyin daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenenlerin çevrimiçi öğrenmeyi benimsemelerinin sınıflarına (üçüncü ve dördüncü sınıfta olmalarına) göre istatistiksel olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir, $t(260)= 0,275, p=0,672$.

Altunçekiç ve diğerleri (2005), fen eğitimi alan öğretmen adaylarının sınıf seviyeleri arttıkça öz-yeterlik inanç düzeylerinin yükseldiği tespit edilmiştir. Kiremit (2006), biyoloji öğretimine yönelik öz-yeterlik inançları öğrencilerin üniversitede buldukları 1. ile 4.sınıf arasında farklılık olduğunu göstermektedir.

Öz-yeterlik ile öğrenim durumu arasındaki bulgulara bakıldığında karşılaştırma yapılan lise ve dengi okul ile üniversite düzeyindekilerin öğrenim durumları açısından üniversite düzeyindekilerin puanlarının lise düzeyindekilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşıldığından öğrenim durumu ilerledikçe öz-yeterlik artmaktadır denilebilir. Bunun nedenlerine bakılacak olursa öğrenim durumunun ilerlemesi yeni zamanın ilerlemesine paralel olarak da yeni deneyimler ve beceriler kazanılmasını sağlamayıp yapılacaklara duyulan inancın artması olarak da yorumlanabilir. Öz-yeterlik ile öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu araştırmalara göre yapılan çalışma öğrenim durumunun sınıf sınıf ilerleyip öğrenim durumunun artması anlamında düşünülecek olursa Altunçekiç ve diğerleri (2005), Kiremit (2006)'nın çalışması ile paralellik gösterirken Özcan (2009)' un çalışması ile farklılık göstermektedir.

Kurtuldu (2007), yöneticilerinin öğretmen olarak hizmet yılı grupları arasında liderlik özellikleri açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Katılımcıların dans yaşları ile özgüvenleri arasındaki bulgulara bakıldığında 0-1 yıl dans edenlerin puanlarının 2 yıl ve üzerinde dans edenlerin puanlarından daha yüksek olduğu görüldüğünden yeni dans etmeye başlayan bireylerin bir süre sonra kendilerinden memnun olma veya olmama durumları özgüvenlerini olumlu veya olumsuz etkiler. Olumlu olarak etkilenen bireylerin özgüvenleri bu zaman içerisinde artarken 1 yılın üzerinde dans edenlerin bıkkınlık, öğrenilecek yeni bilgiler olmaması, farklı etkinliklere yönelme isteği

ve özellikle de belli bir düzeyde dans ederken acaba yetersiz miyim? düşüncesine bağlı olarak dans seviyelerinin artık kendilerini memnun etmemesi gibi nedenler düşünülecek olursa özgüvenlerinde artış olmamaktadır. Dans edebildiğinde başarılı olduğunu gören birey kendi kendini değerlendirmesinde olumlu tutum gösterecek ve kendinden memnun olduğundan özgüven düzeyi zamanla 1 yılsonuna kadar artış gösterecektir. Dans edemediğini ve başarısız olduğunu hisseden birey kendi kendini değerlendirmesinde olumsuz tutum göstererek ve kendinden memnun olmadığından hem dans etmeyi bırakacak hem de özgüven düzeyinde bir artış olmayacaktır. Buradan özgüven düzeyinin 0-1 yıl arası olumlu tutumlar geliştirilerek artacağı sonucu çıkartılabilir. 1 yılın üzerindeki sürelerde artış göstermeyeceği söylenebilir. Bu çalışmada yeni başlayan bireylerin bir gün ile bir yıl arasında dans edenler 2 yıl ve üzeri grubu ile 0-1 yaş grubu değerlendirildiğinden bu zaman içerisinde 0-1 yaş grubunda dans etmeyi bırakmayan ve devam eden bireylerin, 2 yıl ve üzeri grupla aralarında özgüven açısından belirgin bir fark oluşmaktadır. Sonuç olarak katılımcıların dans yaşlarına göre özgüvenleri arasında anlamlı farklılık vardır. Buradan hareketle Kurtuldu (2007)'nin çalışmasında yöneticilerin meslekte çalışma yılları ile liderlik becerileri – özgüven yakın ilişkisinden yola çıkılarak yapılan çalışma bu yönden Kurtuldu (2007)'nin çalışması ile bazı yönleri itibariyle paralellik gösterirken bazı yönleriyle de farklılık taşımaktadır.

Katılımcıların dans yaşları ile genel öz-yeterlikleri arasındaki bulgulara bakıldığında 2 yıl ve üzerinde dans edenlerin puanlarının 0-1 yıl dans edenlerin puanlarından daha yüksek olmasına karşın aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görüldüğünden yeni dans etmeye başlayan bireyler bir süre sonra kendileriyle ilgili başarılı veya başarısız olduğunu değerlendirdiklerinde olumlu veya olumsuz tutum geliştirirler ve genel öz-yeterlik algıları şekillenir. Dans edebilme noktasında kendini yeterli görüp görmediği dansa devamını olumlu veya olumsuz etkiler. Bu çalışmada yeni başlayan bireylerin bir gün ile bir yıl arasında dans edenler 0-1 yaş grubu olarak değerlendirildiğinden bu zaman içerisinde dans etmeyi bırakmayan ve devam etmeye devam eden bireylerin 2 yıl ve üzeri zamana eriştiklerinde yeni başlayan bireylerle aralarında genel öz-yeterlik açısından belirgin bir fark olmamaktadır. Bunda yeni başlayıp bireylerin 2 yıla kadar dans edebileceklerine dair inançlarının yeteri kadar geliştiği ve bundan sonra dans için öz-yeterlikle ilgili herhangi bir kaygı, endişe duymadıkları kendilerini dans konusunda yeterli buldukları söylenebilir. Dans edenlerin öz-

yeterliklerinin zamana bağılı olarak artış göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ki katılımcıların dans yaşlarına göre genel öz-yeterlikleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

Özgüven ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki saptanmamasına karşın, kadınların özgüvenlerinin erkeklerden daha fazla olduğu görülmüştür. Kadınların özgüvenlerinin erkeklerden yüksek olma nedenlerine gelince; vurguladığı gibi, kadınlar erkeklerle eşit statülere sahip olmak isterken, aynı zamanda kadın kimliklerini, duyarlılıklarını ve annelik rollerini de kaybetmek istemezler. Buna göre kadınlar hem erkekler gibi olmak için kendilerini geliştirmeye çalışıyor, hem de sahip oldukları tüm özellik ve rollere de sıkı sıkıya bağlanarak, kendilerini daha güçlü hissedip, bu nedenle de yüksek özgüvene sahip olabilirler (Çelebi, 1990'dan aktaran: Merey, 2010: 127).

Kadınların çalışıyor olmaları özgüvenlerini arttırırken, evlilik, annelik gibi faktörlerin de iş hayatı sorumluluklarına dâhil olması sonucu kadınlarda stres ortaya çıkmaktadır (Hoffman, 1989'dan aktaran: Merey, 2010: 127).Kızlar erkeklere ve yaş küçük olanlara göre daha yüksek özgüvenlidir (Soner, 1995'den aktaran Başoğlu, 2007:113).Beden eğitimi ve spor öğrencilerinin, özgüven düzeyleri cinsiyet açısından bir fark ortaya çıkmıştır. Göktaş (2011),Bayan öğrencilerin (\bar{x} =3.19) erkek öğrencilere (\bar{x} =2.94), göre özgüveni daha yüksektir. Evinde bilgisayar olanların (\bar{x} =3.08) olmayanlara (\bar{x} =2.86), göre özgüveni daha yüksektir.

Kurtuldu (2007), okul yöneticilerinin cinsiyetleri ile özgüvenleri arasında fark olmadığı bulunmuştur.

Bulgulara bakıldığında bayanların özgüven puanlarını erkeklerden daha fazla yüksek olduğundan bayanların toplum içindeki rolleri, gelişen toplumda bayanların işlerine daha çok sahip çıkmaları, kadın erkek arasındaki ekonomik düzeyin bayanlar lehine artışta olması, güzellik anlayışının toplum tarafından bayanın üzerinde yoğunlaşması, dışarıya karşı beğenilme içgüdüğü, bakımlı bayan olma düşünceleri, kendilerini kanıtlamak istemeleri bayanların özgüven düzeylerini erkeklere oranla yukarıya taşımaktadır. Özgüven ile cinsiyeti ilişkilendirdiğimizde erkekler ile bayanlar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu bağlamda yapılan bu çalışma Hoffman (1989), Soner (1995), Göktaş

(2011)'nin çalışmaları ile paralellik gösterirken Çelebi'nin (1990) ve Kurtuldu (2007)'nin çalışması ile farklılık göstermektedir.

Öğretmenlerin öz-yeterlik algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan 62 öğretmenin, öğretmen öz-yeterlik algısı ölçeğinden aldıkları toplam puanlar göz önüne alındığında, kadın öğretmenlerin öz-yeterlik algıları, erkek öğretmenlerinkinden daha yüksek olmakla birlikte, ancak aradaki farkın anlamsız olduğu bulunmuştur (Özerkan, 2007: 82).

Bayan öğretmen adaylarının lehine bir sonuca ulaşmıştır (Kiremit, 2006'dan aktaran: Ercan, 2007:98-99).Varol (2007), araştırma bulgularına göre öğrencilerin cinsiyete göre öz yeterlilik düzeyleri farklılaşmamaktadır. Araştırmada, erkek ve kız öğrencilerin öz yeterlilik düzeyleri arasında bir farklılık olacağı yönünde bir beklenti olmasına karşın, böyle bir sonuç ortaya çıkmamıştır. Erkek ve kız öğrencilerin, öğretmenlik öz-yeterlilik düzeyi açısından benzer düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre bilgisayar öz-yeterlik algısı puanı erişleri arasındaki farklılığın kadın grubu lehine olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre kadın öğretmenlerin, erkeklere oranla bilgisayara karşı yeterlik algıları daha yüksektir (Tekin, 2007: 76). Öz-yeterlik boyutunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farka ulaşılmadı (Hamurcu, 2006 'dan aktaran Ercan, 2007:98-99).

Türk (2009), Nevşehir ilinde görev yapmakta olan 92 beden eğitimi öğretmeni üzerinde yapmış olduğu araştırma sonucuna göre, cinsiyet, yaş, medeni durum, görev yapılan yerleşim yeri, görev yapılan öğretim basamağı ve görev yapılan okul türü değişkenine bağlı olarak öğretmenlerin öğretmenlik öz-yeterlik puan ortalamaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan istatistik sonuçlara göre: cinsiyetler arasındaki fark bayanlar lehine anlamlı bulunmuştur.

Çetinkaya (2007), Türkçe öğretmeni adaylarının sahip olması gereken yeterliliklere ne seviyede sahip oldukları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yaptığı araştırmanın sonunda cinsiyet faktörünün öğrencilerin yeterlilik algılarını etkilemediği tespit edilmiştir. Yılmaz (2010), öğretmen adaylarının öz-yeterliliklerinin

cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada bay ve bayanların öz-yeterlik algılarının birbirlerine yakın olduğunu ortaya koymuştur.

Erişen ve Çeliköz (2003), cinsiyetleri açısından bayan öğretmen adayları, genel öğretmenlik davranışlarına ilişkin alanların hepsinde erkek adaylara göre kendilerini daha yeterli gördükleri sonucuna varmışlardır. Mirzeoğlu ve diğerleri (2007), öğretmen adaylarının cinsiyete göre yeterlik puanları karşılaştırıldığında, kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Ekici (2008), öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeylerinin cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğine işaret etmektedir. Altunçekiç ve diğerleri (2005), cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik öz-yeterlik algısında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Genel öz-yeterlik ile cinsiyet arasındaki bulgulara bakıldığında erkeklerin toplam puanları bayarlardan daha yüksek olduğu ancak aradaki farkın anlamsız olduğu bulunduğundan erkek ve bayanların gelecekteki olası durumlarda ne derece başarılı olabileceklerine ilişkin geliştirdikleri inançlar benzer özellikler taşımaktadır. İnançların benzer özellikler göstermesi deneyimlerin ve çalışma koşullarının da benzerlik göstermesi anlamına gelmektedir. Sonuç olarak genel öz-yeterlik ile cinsiyet ilişkilendirildiğinde aralarında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu bağlamda yapılan bu çalışma Hamurcu (2006), Özerkan (2007), Çetinkaya (2007), Yılmaz(2010), Mirzeoğlu ve diğerleri (2007), Ekici (2008), Altunçekiç ve diğerleri (2005), Varol (2007)'nin çalışmaları ile paralellik gösterirken Tekin (2007), Kiremit (2006), Türk(2009), Erişen ve Çeliköz (2003)'ün çalışmaları ile farklılık göstermektedir.

Cinsiyetleri ile seçtikleri dans çeşidi arasındaki bulgulardan anlaşıldığı gibi bayanların puanlarının erkeklerin toplam puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşıldığından dans seçimi yaparken cinsiyetin seçilen dans çeşidini etkilemediği söylenebilir. Bayanların ve erkeklerin özellikle yöneldikleri belirgin dans çeşitleri olmaması iki cinsinde benzer duyguları ve benzer tepkileri yaşadıklarına işaret olabilir. Cinsiyetleri ile seçtikleri dans çeşidini veya çeşitlerini ilişkilendirdiğinde aradaki farkın anlamsız olduğu bulunmuştur.

Öğrenim durumu ile seçtikleri dans çeşidi arasındaki bulgularında üniversite öğrenim durumu puanlarının lise öğrenim durumu puanlarından daha yüksek olmasına rağmen farkın anlamsız olması dans seçimi yaparken öğrenim durumunun belirleyici bir etken olmadığını her öğrenim düzeyinden bireyin istediği dansı rahatlıkla seçip yapabileceğini göstermiştir. Başka bir boyutta ise öğrenim durumu başka bir deyişle yaşın küçük-büyük olması dansların yapılabilirliğini olumsuz veya olumsuz etkilememektir. İlköğretim öğrencisinin istediği dansı yapabildiğini gören akranı bu dansa yönelebilmekte veya yetişkin bir akranının istediği dansı yapabildiğini gören birey de o dansa yönelebilmektedir. Burada öne çıkan önemli nokta dansı her yaştan ve statüden bireyler tarafından kolaylıkla yapılabilen ender sporlardan biri olmasıdır. Çalışmaya katılanların öğrenim durumu ile seçtikleri dans çeşidini veya çeşitlerini ilişkilendirdiğinde aradaki farkın anlamsız olduğu sonucu bulunmuştur.

Gelir seviyesi ile seçtikleri dans çeşidi arasındaki bulgulara bakıldığında 3.000.-TL.ve üzeri geliri olanların diğer gelir seviyelerine göre puanlarının daha yüksek olduğu ancak gruplar arasında belirgin bir farkın olmadığından dans seçiminin gelir seviyesinden etkilenmediği söylenebilir. Bireylerin ekonomik düzeylerinin dans seçiminde bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bunda etken olarak ülkemizde belirli dansların öne çıkmaması, popüler olmaması sonucu dans kurslarında eğitimi verilen dans çeşitlerine hem fiyat olarak hem de sınıflama olarak tek bir pencereden bakılması ve dans kültürünün henüz istenilen düzeyde olmaması olarak değerlendirilebilir. Her ekonomik düzeyden bireyin istediği dans çeşidine rahatlıkla ulaşabildiğini de göz ardı etmemek gerekir. Gelir seviyeleri ile seçtikleri dans çeşidini veya çeşitlerini ilişkilendirdiğinde aradaki farkın anlamsız olduğu bulunmuştur.

Yaş ile özgüven ve genel öz-yeterlik arasında kolerasyon sonuçlarından orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olması yaşın ilerlemesine paralel olarak bireylerde özgüvenin ve genel öz-yeterlik özelliklerinin artış gösterdiğini söylenebilir. Bunu deneyim, öğrenme ortamlarında başarılı yaşantılara bağlayabiliriz. Ayrıca özgüven ile genel öz-yeterlik arasındaki kolerasyona bakıldığında yüksek düzeyde anlamlı ilişkinin olması da birbirlerini çok fazla etkiledikleri, birinin etkilendiği durumdan bir diğerinin de fazlaca olumlu veya olumsuz etkileneceği söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre, yaş değişkeni ile anksiyete ve özgüven arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Ancak bulgulara baktığımızda, 31- 40 yaş arası yetişkinlerin özgüvenleri en yüksek olarak bulunmuştur. 25-30 yaş arasındaki yetişkinler ise özgüvenleri en düşük gruptur. Bu sonuç araştırmada, özgüven ve anksiyete arasındaki ters orantıyı savunan hipotezi desteklemektedir. Okuldan mezun olup işe başlamak, aileden ayrılıp kendi ayakları üzerinde durmak, erkeklerde askerlik ve gelecek kaygısı gibi faktörler bu grupta özgüvenin düşük, anksiyetenin yüksek olmasını açıklayabilir. 31-40 yaş arası yetişkinler ise yeni aile kuran, iş hayatında düzen sağlamış, gelecekle ilgili planlarını gerçekleştirebiliyor olmanın verdiği duyguyla yüksek özgüven sahibi olabilir, bu durum gruptaki düşük anksiyete düzeyini de açıklar niteliktedir(Merey, 2010: 128).

Kurtuldu (2007), okul yöneticilerinin yaş grupları ile özgüven özellikleri açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Özgüven ile yaş değişkeni arasındaki bulgulara bakıldığında 1. ve 2. grup arasında, 1.ve 3.grup arasında anlamlı bir farklılık var, 2.ve 3.grup arasında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen özgüveni en yüksek grup 30-45/50 yaş grubu olurken, 18-30 yaş grubundakilerinse 12-18 yaş grubundakilerden özgüvenlerinin yüksek olduğundan özgüveni en düşük grup 12-18 yaş grubunun olduğu görülmektedir. Buradan hareketle ilişkilendirecek olursak yaş ilerledikçe özgüven düzeyinin arttığı, olumlu deneyimler, zengin öğrenme yaşantıları, farklı uyarıcılar da kişinin özgüvenin artışında önemli olduğu söyleyebilir. Özgüvenin artışı edimsel koşullanmada olduğu gibi davranış sonuçlarıyla yakından ilgili olmasında zaman içerisinde takdir gören davranışların sıklığının artmasına ve bireyin kendini daha özgür ifade etmesine olanak sunmaktadır. Bunlarda yaptıklarından emin olma, hızlı ve doğru karar verebilme, beden dilinin dışı vurumu şekillerinde görülebilir. Bu bağlamda yapılan bu çalışma Merey (2010)'nun çalışmaları ile benzerlik gösterirken Kurtuldu (2007)'nin çalışması ile farklılık göstermektedir.

Nevşehir ilinde görev yapmakta olan 92 beden eğitimi öğretmeni üzerinde yapmış olduğu araştırma sonucuna göre yaşa göre öğretmenlik öz-yeterlik beklentisi puanlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır(Türk, 2009: 66).Çalışmasında öğretmen adaylarının yaşları ilerledikçe fen bilgisine olan öz-yeterlik düzeylerinin de arttığını saptamıştır (Kapıcı 2003'den aktaran: Kiremit, 2006: 95). Yaşın öz-yeterlik sonuçları üzerinde etkili olmadığı

görülmüştür (Milner ve Woolfolk Hoy2002'den aktaran Kiremit, 2006: 95). Kiremit (2006), biyoloji öğretimine yönelik öz-yeterlik inançlarının genel toplam puanları ortalaması öğrencilerin yaşları arttıkça doğru orantılı olarak artmaktadır.

Genel öz-yeterlik ile yaş değişkeni arasındaki bulgulara bakıldığında 1. ve 2. grup arasında, 1.ve 3.grup arasında anlamlı bir farklılık var, 2.ve 3.grup arasında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen genel öz-yeterliği en yüksek grup 30-45/50 yaş grubu olurken, 18-30 yaş grubundakilerinse 12-18 yaş grubundakilerden genel öz-yeterliklerinin yüksek olduğu, genel öz-yeterliği en düşük grup 12-18 yaş grubunun olduğu anlaşılmaktadır ki deneyim, başka kişilerin başarılı ya da başarısız uygulamalarına ilişkin gözlemler, başarabileceğine ya da başaramayacağına ilişkin toplumun etkisi ve görevi başarma ya da başarısız olma beklentisine ilişkin psikolojik durum kişinin özgüvenin artışında önemli etkenler olduğu söyleyebilir. Sonuç olarak yaş ve genel öz-yeterliği ilişkilendirecek olursak yaş ilerledikçe genel öz-yeterlik düzeyinin arttığı sonucuna ulaşabiliriz. Sonuç olarak anlamlılık düzeyleri açısından bakıldığında genel öz-yeterlik ile yaş değişkenini ilişkilendirdiğimizde yaşın ilerlemesinin genel öz-yeterliliğin artışına yol açtığı ve anlamlı farklılıklar olduğu görüldü. Çalışmalardaki bulgulara bakıldığında yapılan bu çalışma Kapıcı (2003) ve Kiremit (2006)'nın çalışması ile paralellik gösterirken Türk (2009), Milner ve Woolfolk Hoy (2002)'nin çalışması ile farklılık taşımaktadır.

Dans çeşitlerine göre özgüven özellikleri arasında, araştırma sonucunda Türkiye'de en çok yapılan dans çeşitleri olan Halk dansları, Modern Dans, Uluslararası Standart Danslar, Serbest Stil Danslar ve Kulüp Latin Dansları arasında özgüven düzeylerine açısından karşılaştırma yapılmıştır. Kulüp Latin Danslarının içerisinde barındırdığı Salsa, Merengue, La Rueda, Klüp Cha Cha Cha, Rhumba, Bachata, Cumbia gibi dansları yapanlar yaptıkları bu danslar sonucunda Serbest Stil Dansların içerisinde barındırdığı Break Dans, Boogie, Capoeira, Country, Çarliston, Disco, Hip Hop, Oryantal, Rap, Reggae, Rock'n Roll, Sirtaki, Twistgibi dansları yapanlardan kendilerini değerlendirdiklerinde daha memnun olmaları ayırt edici noktadır. Kulüp Latin danslarını yapanlar ilerde olabilecek bir yarışmaya da kendilerini hazırlıyor olmaları, yaptıkları dansları eşli yapıyor olmalarından partnerlerine karşı sorumluluk duymaları, dans ederken duygularını jest ve mimiklerle net ifade etmeleri bu iki dansın arasındaki farklılığın

nedenlerinden olabilir. Dans çeşitlerine göre özgüven özellikleri arasındaki bulgulara bakıldığında bir anlamlı farklılık vardır.

Dans çeşitlerine göre genel öz-yeterlik özellikleri arasında, araştırma sonucunda Türkiye’de en çok yapılan dans çeşitleri olan Halk dansları, Modern Dans, Uluslararası Standart Danslar, Serbest Stil Danslar ve Kulüp Latin Dansları arasında genel öz-yeterlik düzeylerine açısından karşılaştırma yapılmıştır. Halk dansları, Modern Dans, Uluslararası Standart Dansların içerisinde barındırdığı Vals, Tango, Viyana Valsi, Foxtrot, Quickstep gibi dansları yapanların iyi veya kötü düzeyde yaptıklarına inançları Kulüp Latin Danslarının içerisinde barındırdığı Salsa, Merengue, La Rueda, Klüp Cha Cha Cha, Rhumba, Bachata, Cumbiagibi dansları yapanların iyi veya kötü düzeyde yaptıklarına inançları, Serbest Stil Dansların içerisinde barındırdığı Break Dans, Boogie, Capoeira, Country, Çarliston, Disco, Hip Hop, Oryantal, Rap, Reggae, Rock'n Roll, Sirtaki, Twist gibi dansları yapanların iyi veya kötü düzeyde yaptıklarına inançları, birbirine benzerlik göstermektedir. Karşılaştırma yapılan danslar yukarıdaki 2.alt problemde de değindiğim gibi zamana içerisinde genel öz-yeterlik açısından herhangi bir değişime uğramıyor. Bunun nedeni de zamanın genel öz-yeterlik gelişimine katkı sağlamaması olarak söylenebilir. Yapılan dans çeşitlerine göre genel öz-yeterlik özellikleri arasındaki anlamlı farklılık yoktur.

Bir dans yapanlar ile iki dansı yapanların özgüvenleri arasındaki bulgulara bakıldığında iki dansı yapanların özgüven puanları bir dansı yapanların puanlarına göre daha yüksek olduğundan dolayı iki dansı yapan bireyler çevresindeki diğer bireylerden kendilerini ayırt edip özel bir yere koyabilmektedirler. Çevresindekilerin tek dans yapmaları veya dans yapmamaları iki dansı yapan bireyin kendini algılama ve ifade etme biçimlerini de olumlu etkilemektedir. İki dansı yapanların çevresi tarafından yaptıkları sonucu aldıkları olumlu tepkiler kendinden memnun olma noktasında bireyin olumlu tutumlar geliştirmesine ve sonuç olarak da özgüven seviyesinde önemli artışların olması için tetikleyici unsurların başında gelmektedir. Bir dans yapanlar ile iki dansı yapanların özgüvenlerini açısından anlamlı farklılık vardır.

Bir dans yapanlar ile iki dansı yapanların genel öz-yeterlikleri arasındaki bulgulara bakıldığında iki dansı yapanların genel öz-yeterlik puanlarının bir dansı yapanların

puanlarında göre daha yüksek olduğundan iki dansı yapanların genel öz-yeterlikleri bir dansı yapanlara oranla daha iyi seviyededir denilebilir. Burada ekonomik düzeyi iyi olan bireylerin dans kurslarından daha çok yararlanmaları ve daha çok dansı çağrıştıran uyarıcılarına muhatap olmaları, içinde zaman geçirmeleri noktası dikkate alınmalıdır. Buna ek olarak ailedeki bireylerin dans geçmişlerinin olması bireylerin hazır bulunuşluk seviyesini arttırıp yeterlik düzeyleri yükseltmektedir. İki dansı yapanların dansta daha başarılı olacaklarına dair inançları da bir dansı yapan bireylerin inançlarından daha güçlüdür. Bir dans yapanlar ile iki dansı yapanların genel öz-yeterlikleri açısından anlamlı farklılık vardır

SONUÇ VE ÖNERİLER

Farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre özgüven ve öz-yeterliklerinin karşılaştırıldığı bu çalışmanın sonuçları aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

1. Çalışmaya katılanların öğrenim durumlarına göre hem özgüven hem de öz-yeterliklerin farklılaştığı tespit edilmiştir.

2. Çalışmaya katılanların dans yaşları ile öz-yeterlik özelliklerinin benzer özellikler gösterdiğinden farklılaşmadığı, dans yaşları ile özgüvenlerinin ise farklılaştığı tespit edilmiştir.

3. Çalışmaya katılanların cinsiyetleri ile öz-yeterliklerinin birbirine yakın olmasından dolayı farklılaşmadığı, cinsiyetleri ile özgüvenlerinin farklılaştığı ve bayanlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

4. Çalışmaya katılanların cinsiyetleri ile seçtikleri dans türünün farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için bulgulara bakıldığında cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı görülmüştür.

5. Çalışmaya katılanların öğrenim durumları ile seçtikleri dans çeşidi arasında bir farklılık tespit edilmemiştir.

6. Çalışmaya katılanların gelir seviyelerine göre seçtikleri dans çeşitleri arasında bir farklılık tespit edilmemiştir.

7. Yaş ile özgüven ve öz-yeterlik özelliklerinin orta düzeyde anlamlı bir ilişki varken özgüven ve öz-yeterlik arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

8. Çalışmaya katılanların yaş kategorilerine göre 18-30 ve 30-45 yaş gruplarının 12-18 yaş grubuna göre hem öz-yeterlik hem de özgüven özellikleri bakımından farklılıklar tespit edilmiş, çalışmada 18-30 ve 30-45 yaş grupları arasında öz-yeterlik ve özgüven özelliklerinin birbirine yakın olduğu ortaya koyulmuştur.

9. Çalışmaya katılanların yaptıkları dans çeşitlerine göre öz-yeterlik özellikleri açısından farklılık tespit edilmemiş, yaptıkları dans çeşitlerine göre özgüven özellikleri

açısından kulüp Latin dansları ile serbest stil danslar arasında farklılık tespit edilmiş ve bu farklılık kulüp Latin dansları yapanlar lehine olduğu bulunmuştur.

10. Çalışmaya katılan bir dans yapanlar ile iki dansı yapanlar arasında hem öz-yeterlik hem özgüven açısından farklılaştığı tespit edilmiştir.

Bu araştırma, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde farklı dansları yapan bireylerin çeşitli değişkenlere göre özgüven ve öz-yeterlikleri özellikleri karşılaştırılan, bu araştırmanın bulgularına dayanarak şunlar önerilebilir:

1. Öğretmenler, antrenörler ve eğitmenler tarafından okullarda, kulüplerde, sanat merkezlerinde anne- babalara, ilköğretim-lise-üniversite gruplarına eğitimde bilinçlendirmeye yönelik aylık seminerlerin düzenlenmesi ülkenin eğitim seviyesinin yükseltilip üretken bireylerin yetişmesine yardımcı olunabilmesinden dolayı önerilmiştir.

2. Antrenörler, eğitmenler, öğretmenler bireylerin dansa başlamalarını takiben 11. ay ile 13. ay arasındaki gelişim sürecini dikkatli bir şekilde izleyerek bireyin içerisinde bulunduğu psikolojik durumu, isteklerini, ilgilerini tespit edip birey merkezli eğitim planlamaları yapabilmelerine olanak sunmak açısından, özgüven düzeyindeki azalmayı da minimum düzeyde tutulabilmek için önerilmiştir.

3. Beyin gelişiminin %90'ının tamamlandığı 0-6 yaş grubu öğrenciler için okul öncesi öğretmenler dans ve ront etkinlikleri sırasında öğrencilerinin kinestetik, müziksel, içsel, görsel / uzamsal, sosyal zekâları için her çalışmada gözlem formları tutmaları ve aile ile gün sonu paylaşımları özgüven düzeylerinin kontrolünü küçük yaşlardan itibaren düzenli olarak zamana bağlı takip edip artışı yönünde yapılabilecekleri analiz etmek istenmesinden dolayı önerilmiştir.

4. İlköğretim – orta öğretim – yüksek öğretim kurumlarında ritim eğitimi ve dans dersi haftada 2 saat seçmeli veya en az 1 saat zorunlu olması gelişimsel olarak kritik dönemlerde güven kaybını en aza indirmek istenmesinden dolayı önerilmiştir.

5. Kurumların yöneticileri tarafından çalışanlar için öğle araları veya iş çıkışları haftada en az 2 gün 45 dakikalık dans çalışmalarını planlanıp uygulanması önerilebilir. Yetişkinlerde güven duygusu ve yeterlik duygularının yükseltilmesi haliyle iş verimini de olumlu etkileyeceği düşünüldüğünden dolayı önerilmiştir.

6. Öğrenciler veya yetişkinler belli bir süre tanındıktan sonra başarabilecekleri etkinlikler yaptırılıp spor adına olumlu tutumlar geliştirmelerine ve bunu pozitif transferle

dans branşına da aktarmalarına destek olunması ve sporun fiziksel, duyuşsal ve psiko-motor özellikler üzerine katkısını maksimum düzeye çıkarabilmek için önerilmiştir.

7. Çocuklarının ilköğretim kademesinde kırsal bölgelerde yaşayan özellikle bastırılmış, sosyoekonomik sebeplerden dolayı ezilmiş, okulun imkânlarından dolayı eksik kalan çocuklara öğretmenleri okullarda topluma yön veren başarılı bayan-erkek rol modellerini görsel sunular yoluyla özellikle bu yapıdaki öğrencilere izlettirmesi ufuklarının açabilmesi ve başarımlarına destek olunması için önerilmiştir.

8. Öğretmenlere, antrenörlere, eğitmenlere öğrencilerin-yetişkinlerin sınıf veya kurs ortamında öğrencilere-kursiyerlere toplumda önemli bir yere sahip oldukları hissetmeli zaman zaman farklı bireylere toplum karşısında hem konuşma fırsatı verilmeli hem de yapılacak organizasyonlarda aktif görevler almalarının planlanmasıyla da herkesin değerli olduğu ve grubun bir üyesi olmalarının toplum için önem taşıdığını bireylere hissettirebilmeleri için önerilmiştir.

9. Dans çeşidi seçimi için ilk basamak olarak antrenörlerin ve öğretmenlerin kız-erkek ayrımı yapmadan öğrencileri-sporcuları dans yarışmaları, dans gösterileri, yıl sonu geceleri gibi etkinliklerle tanıştırmaları, ilgi duyacakları dansları daha yakından tanımalarına olanak sunulması düşünüldüğünden dolayı önerilmiştir.

10. Öğretmenlerin, antrenörlerin, eğitmenlerin öğrencilerin-kursiyerlerin ilgi ve yeteneklerine göre kız-erkek ayırmadan dans seçimlerine rehberlik yapılması her bireyin farklı özellikleri olduğunun farkına varılmasına paralel olarak seçim yapmanın demokratik bir toplumda hak olduğu bilincinin gelişmesi destek olunması için önerilmiştir.

11. Antrenörlerin, eğitmenlerin dans sporunu her kesimden yaşlı, genç, çocuk herkesin yapabileceğini, sadece üniversitelilerin veya sadece yaşları 30 civarında olanların değil de 7'den 70'e herkesin kolaylıkla yapabileceği bir spor olduğu bilincini oluşturması, herkesin spor yapabileceğini çeşitli kesimlerdeki bireylerin de farkına varmalarının sağlanması düşünüldüğünden dolayı önerilmiştir.

12. Antrenörler ve eğitmenler yılsonu gösterileri veya özel günler için hazırlayacakları dans gösterilerinde hem tek hem eşli hem grupta yapılabilecek olan danslarda farklı öğrenim düzeyindeki bireyleri bu çalışmaların içine almaları eğitim düzeyinin sosyal etkinliklere katılma noktasında önem taşımadığı bilincinin oluşması için önerilmiştir.

13. Antrenörlerin, eğitmenlerin farklı statüden, farklı gelir seviyelerinden bireyleri hazırlayacakları gösterilerin içine alıp az kazanan veya çok kazanan bireylerin bir arada

dans edebileceğini medyaya, kamuoyuna göstermeleri her yaş grubundan her gelir seviyesinden olan bireylerinde bir arada katılabilecekleri etkinlikler olduğunun farkına varılması için önerilmiştir.

14. Antrenörler veya eğitmenler zaman zaman farklı ekonomik düzeylerden bireylerin farklı dansları yapabildiğini workshoplar yaparak göstermeleri workshoplar ile toplumdakilerin ilgilerinin bir noktaya toplanılması aynı zamanda çevrelerinde katılıp başarılı olanları gördükçe de yapabileceklerine dair inançlarının olumlu olarak gelişebilmesinden dolayı önerilmiştir.

15. Öğretmen ve antrenörlerin bireylerin kişilik gelişimlerinin 30 yaşına kadar artış gösterdiğini 30 yaş üzeri ise yavaşladığını bilmeleri kritik süreçlerde esnek bireysel gelişim planları yapmaları ve bireylerin gelişimlerini olumlu destek olmaları, birey merkezli eğitim planlarının düzenlenebilmesinden dolayı önerilmiştir.

16. Dansa yeni başlayacak bireyler için dans seçimi sürecinde bu çalışma sonuçlarından da bahsedilip kulüp Latin dansları yapmaları, denemeleri seçme hakkının önemi kavratılıp bu çalışma sonuçlarından bahsedilmesi düşünüldüğünden dolayı önerilmiştir.

17. Antrenörler ve öğretmenler özgüven sorunu yaşayan bireyler için çeşitli dansları belli zaman aralıklarında uygulatıp gözlem formları tutarak bireyin gelişimini izleyip başarabildiği dansa yönelmesi için bireyin motive etmesi ilerde bireylerin dans sporuna devam ettirilebilmeleri açısından motivasyon sağlamak ve olumlu tutumlar geliştirilmesine destek olunabilmesinden dolayı önerilmiştir.

18. Bireyin kişilik gelişiminin üst düzeyde olabilmesi için öğretmenler, antrenörler, anne-babalara bireyin aktif olarak sporun içerisinde bulunmasına yönelik teşvik etmeleri ve desteklemeleri bireyin sporun birçok faydasını yaşayarak farkına varması ve bireyler için yaşam tarzı olarak benimsenebilmesi için önerilmiştir.

19. Farklı dansları yapan bireylerin yaşadıkları psikolojik durumları ve buna bağlı olarak kişilik gelişimleri için önem taşıyan kritik dönemlerde öğretmenlere, antrenörlere, eğitmenlere aylık periyotlarda düzenli olarak detaylı gözlemler yapıp bireyin bu dönemleri sağlıklı geçirebilmesi için önlemler alarak, bireylere yapıcı ve olumlu dönütler verilmesi önerilebilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Altunçekiç, A. ve diğeri (2005), “Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 13(1), 93-102.
- Akkoyunlu, B. ve diğeri (2005), “Bilgisayar Öğretmenleri için “Bilgisayar Öğretmenliği Öz-Yeterlik Ölçeği Geliştirme Çalışması”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 29, 1-8.
- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoglu, S. (2003), “Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Öz-Yeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 24, 1-10.
- Aktaş, Gürbüz (1999), **Temel Dans Eğitimi**, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- _____ (1992), **Ana Britannica**, 6.Baskı, İstanbul : Ana Yayıncılık AŞ.
- Ateş, Fatma (2009), **Dans Sporu ile Uğraşan Bireylerle Diğer Spor Branşlarıyla (Atletizm, Basketbol, Voleybol, Tenis vb.) Uğraşan Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Atkinson, R. L. ve diğeri (1991), **Psikolojiye Giriş**, (Çev. Yavuz ALOGAN), Ankara : Arkadaş Yayınevi.
- Ay, Bilgen (2007), **Öğretmenlerin Öz-yeterlikleri ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Balyan, Melih (2009), **İlköğretim 2.Kademe ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları, Sosyal Beceri ve Öz-yeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Bandura, Albert (1986), **Social Foundations of Thought and Action**, A social cognitive theory, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 389 - 399.
- Bandura, Albert(1994), “Self-Efficacy”, In V. S. Ramachauran (Ed.),**Encyclopedia of Human Behaviour**, New York: Akademik Press, 4 ,71-81.
- Bandura, Albert (1995), **Self-Efficacy in Changing Societies**, Press: Cambridge University, 3.
- Bandura, Albert (2001), “Social Cognitive Theory: An Agentic Perspective”, **Annual Review of Psychology**, Palo Alto: Annual Reviews, Inc, 52, 1-26.
- Başoğlu, Sezin (2007), **Sınav Kaygısıyla Özgüven Arasındaki İlişkinin Erinlik Döneminde İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Burger, Jerry M. (2004), **Kişilik**, (Çev. İnan Deniz ERGUVAN SARIOĞLU),İstanbul : Kaknüs Yayınları.
- Cüceloğlu, Doğan (1991), **İnsan ve Davranışı**, 2. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çetinkaya, Ramazan (2007), **Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yeterlilik Alguları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duman, Burcu (2007),**Lise Öğrencilerinin İngilizceye Yönelik Öz-Yeterlik Algı Puanlarının Cinsiyete, Alanlara ve Farklı Düzeylere Göre İngilizce Başarısını Yordama Gücü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Ekici, Gülay (2008), “Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeyine Etkisi”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 35, 98-110.
- Ekiz, Durmuş (2009), **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, 2. Baskı, Ankara : Anı Yayıncılık.
- Ercan, Semra (2007), **Sınıf Öğretmenlerinin Bilimsel Süreç Beceri Düzeyleri ile Fen Bilgisi Öz-Yeterlik Karşılaştırılması (Uşak İli Örneği)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

- Erişen, Y. ve Çeliköz, N. (2003), “Öğretmen Adaylarının Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerine Yönelik Yeterlik Algıları”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 1(4), 427-439.
- Göktaş, Zekeriya (2011), “Beden Eğitimi ve Spor Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Özgüven Algılamaları”, **Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 5(1), 50-54.
- Karasar, Niyazi (2011), **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, 22. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, Barış (2008), **Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerinin Öğretime Yönelik Öz-yeterliklerinin Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kiremit, Hatice (2006), **Fen Bilgisi Öğretmenliği Öğrencilerinin Biyoloji İle İlgili Öz-Yeterlik İnançlarının Karşılaştırılması**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kocaekşi, Serdar (2008), **Hentbol Milli Takımında Zaman Değişimi ve Performansın Grup Sargınlığı, Sportif Kendine Güven, Öz-yeterlik, Hedef Yönelimi ve Yarışma Kaygısı Üzerine Etkisi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Koçkar, M. Tekin (1998), **Çağlar Boyunca Beden Dilinde Sanat ve Kültür İletişimi Dans ve Halk Dansları**, Sporsal Uygulama Dizisi 10, Ankara: Bağırhan Yayınları.
- Korkmaz, İsa (2002), “Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi”, editör: Binnur Yeşilyaprak, Ankara: Pegem Yayınları, 209-215-216.
- Köknel, Özcan (1999), **Kaygıdan Mutluluğa Kişilik**, 15. Baskı, İstanbul : Akdeniz Yayıncılık AŞ
- Kugle ve diğerleri (1983), “Level and Stability of Self-esteem in Relation to Academic Behavior of Second Graders”, **Journal of Personality and Social Psychology**, 44(1), 201-207.
- Kurtuldu, Pınar Sibel (2007), **İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Özgüven Düzeyleri İle Liderlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

- Kuru, Emin (2003), ‘‘Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri’’, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 23(1), 175-191.
- Merey, Bihter (2010), **Yetişkinlerde Özgüven Duygusu İle Anksiyete Düzeyi Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması ve Kültürlerarası Bir Yaklaşım**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Mirzeoğlu, Dilşad ve diğerleri (2007), ‘‘Beden Eğitimi Öğretmeni, Öğretmen Adayı ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlik Duygusunun Karşılaştırılması’’, **Spor Bilimleri Dergisi**, 18(3), 109-125.
- _____ (2005), **Morpa Spor Ansiklopedisi**, 2.Baskı, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şti.
- Mutluer, Sema (2006), **Özgüven Oluşmasında Manevi Değerlerin Rolü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Napoli, V. ve diğerleri (1992), ‘‘**Adjustment and Growth in a Changing World**’’, (Forth Edition), USA, Company: West Publishing, 73.
- Özcan, Melda (2009), **Çevrimiçi Öğrenme Destekli Yabancı Dil Öğreniminde Öğrenenlerin Teknoloji Uyumlarının Tutum, Öz-Yeterlik Algısı ve Farklı Ortamların Kullanım Sıklıklarıyla Belirlenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Özerkan, Emre (2007), **Öğretmenlerin Öz-yeterlik Algıları İle Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Benlik Kavramları Arasındaki İlişki**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Özkan, Nevzat (2006), **Ritim Eğitimi ve Modern Dans**, 2.Baskı, Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.
- Schnabel, G. ve Meinel, K. (1977), **Bewegungslehre-Die Motorische Entwick Lungdes Menschon**, 2.Baskı, Berlin: Volkundwissen Verlag, 293-409.
- Senemoğlu, Nuray (2009), **Gelişim Öğrenme ve Öğretim**, 14.Baskı, Ankara:Pegem A Yayıncılık.
- Shavelson ve diğerleri (1976), ‘‘Self-concept: validation of constructin terpretations’’, **Review of Educational Research**, 46(3), 407-441.

- Tekin, Oğuzhan (2007), **Uzaktan Eğitim Yöntemi İle Verilen Hizmet-içi Eğitim Programının Öğretmenlerin Öz-yeterlik Alguları ve Tutumlarına Etkisi-Muğla İli Örneğinde**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tokinan, Banu (2008), **Yaratıcı Dans Etkinliklerinin Motivasyon, Öz güven, Öz-yeterlik ve Dans Performansı Üzerine Etkileri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tuğlacı, Pars (1971), **Okyanus Ansiklopedisi**, 2.Baskı içinde, (512), İstanbul: Cem Yayınevi.
- Türk, Nurgül (2009), **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleklerine ilişkin Öz-yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Umutlu, Çiğdem (2010), **Çocuk Dostu Okul Kapsamında Olan ve Olmayan İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Öz güvenleri ile Zorbalık Eğilimlerinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- URL, ‘Dans Çeşitleri’, <http://www.izmirdans.com/dans-cesitleri.html> (20.05.2011).
- Varol, Bahar (2007), **Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Öz-Yeterlikleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, İsa (2010), **Türkçe Öğretmen Adaylarının Özel Alan ve Öz-Yeterlik Alguları**, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, M. ve diğerleri (2004), ‘‘Yabancı Dilde Hazırlanan Bir Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması’’, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 27, 260-267.
- Zimmerman, Barry J. (1995), ‘‘Self-regulation involves more than metacognition: A social cognitive perspective’’, **Educational Psychologist**, 30, 217-221.

EKLER

Değerli Katılımcı;

Bu anket, “öz-yeterlik” ve “özgüven” düzeyinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anket sonuçları, yalnızca bu amaçla kullanılacak olup, kişisel amaçlar için anket sonuçlarından yararlanılmayacaktır. Bu nedenle isim yazmanıza gerek yoktur.

Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Ahmet ACUNER
KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

1. Cinsiyetiniz

Bayan Bay

2. Yaşınız.....

3. Öğrenim durumunuz

Okul Bitirmemiş Lise ve dengi okul
 İlkokul Ortaokul Üniversite

4. Annenizin öğrenim durumu

Okul Bitirmemiş Lise ve dengi okul
 İlkokul Ortaokul Üniversite

5. Babanızın öğrenim durumu

Okul Bitirmemiş Lise ve dengi okul
 İlkokul Ortaokul Üniversite

6. Aylık ortalama geliriniz

999 TL ve Altı 1000-1999 TL 2000-2999 TL 3000 TL ve Üstü

7. Katılımcı olarak dans sporu ile ilgilenme süreniz.....

8. İlgili olduğunuz dans türü veya türleri.....

	GENEL ÖZYETERLİK ÖLÇEĞİ Aşağıda çeşitli durumlara ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen ifadeyi okuduktan sonra size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.	Hiç Doğru Değil	Çok Az Doğru	Biraz Doğru	Tümüyle Doğru
1	Eğer yeterince uğraşırsam, karşılaştığım zor problemleri çözmeyi başarabilirim.	☐	☐	☐	☐
2	Birisi bana karşı çıksa bile, istediğim şeyi elde etmenin bir yolunu bulabilirim.	☐	☐	☐	☐
3	Amaçlarıma sıkıca sarılmak ve hedeflerime ulaşmak benim için kolaydır.	☐	☐	☐	☐
4	Başıma gelebilecek beklenmedik olaylarla, yeterince başa çıkabileceğimden eminim.	☐	☐	☐	☐
5	Beklenmedik durumlara karşılaştığımda, yeteneklerim sayesinde bunların nasıl üstesinden gelineceğini bilirim.	☐	☐	☐	☐
6	Gereken çabayı gösterirsem, çoğu sorunu çözebilirim.	☐	☐	☐	☐
7	Sorunlarla karşılaştığımda sakin kalabilirim, çünkü sorunların üstesinden gelme becerilerime güvenirim.	☐	☐	☐	☐
8	Bir problemle karşılaştığımda, genellikle çeşitli çözüm yollarını bulabilirim.	☐	☐	☐	☐
9	Başım derde girdiğinde çoğu zaman yapacak bir şeyler bulabilirim.	☐	☐	☐	☐
10	Başıma ne gelirse gelsin, genellikle üstesinden gelebilirim.	☐	☐	☐	☐

ÖZGÜVEN DEĞERLENDİRME FORMU		Hiçbir Zaman Doğru Değil	Ender Olarak Doğru	Zaman Zaman Doğru	Genellikle Doğru	Her Zaman Doğru
Aşağıda çeşitli durumlara ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen ifadeyi okuduktan sonra olması gerekeni değil, şu anda nasıl hissettiğinizi belirten seçeneği işaretleyiniz.						
1	Mutlu, rahat bir insanım.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Çevremdekilerden daha iyi olduğumu kanıtlamak zorunda değilim.	☐	☐	☐	☐	☐
3	İnsanların bana ilgi göstermesine ihtiyacım yok.	☐	☐	☐	☐	☐
4	Kendimi seviyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
5	Bazı şeyleri daha iyi yapabiliyorlar, ya da daha çok paraları var ya da benden daha popülerler diye insanların benden daha üstün olduklarını düşünmüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
6	Tanımadığım insanların olduğu ortamlarda yabancılik hissetmem.	☐	☐	☐	☐	☐
7	Çevremdekilerin fikirlerinden ya da tavırlarından incinmem.	☐	☐	☐	☐	☐
8	Açık ve dürüstüm, insanların gerçek kişiliğini görmesinden rahatsız olmam.	☐	☐	☐	☐	☐
9	Arkadaş canlısıyım, düşünceliyim ve çevremdekilere karşı cömertim.	☐	☐	☐	☐	☐
10	Kendi sorunlarım ve hatalarım için başkalarını suçlamam.	☐	☐	☐	☐	☐
11	Utanmadan hatalarımı ve kusurlarımı kabul ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
12	Arkadaşlarım ya da başkaları beni eleştirdiğinde kendimi yenik hissetmem.	☐	☐	☐	☐	☐
13	Sosyal ortamlarda her zaman söyleyecek bir şeyim vardır.	☐	☐	☐	☐	☐
14	Dokunduğum her şeyi mahvediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
15	Sevilmeyi ve saygı duyulmayı hak ediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
16	Kendim gibi olduğum zaman başkalarının benden hoşlanmayacağını düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
17	Başka biri beni önerene kadar iyi bir iş bulamam.	☐	☐	☐	☐	☐
18	Arkadaşlarım tarafından reddedilmekten korkuyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
19	Çevremdekiler kadar başarılı olamazsam bu benim beceriksiz olduğumu gösterir.	☐	☐	☐	☐	☐

ÖZGEÇMİŞ

1979 Yılında Trabzon'da doğdu. İlkokulu Trabzon Merkez Fatih İlkokulu'nda, ortaokulu Trabzon Merkez İsmetpaşa Ortaokulunda ve orta öğrenimini de Trabzon Merkez Endüstri Meslek Lisesi Bilgisayar bölümünde tamamladı. 1997 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Elektronik bölümünü kazandı. Son sınıfta okulu bitirmeden 2000 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nü kazandı ve 2004 yılında mezun oldu. 2005 yılında Trabzon / Hayrat Merkez İlköğretim Okuluna Beden Eğitimi Öğretmeni olarak atandı. 2007 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans programını kazandı. Kazandığı yıl öğrenimini çalıştığı Okulun uzak olmasından dolayı bir yıl süreyle dondurdu. Ardından da askerlik görevi için izin aldı. 2009 yılından itibaren Yüksek Lisans Eğitimine başladı. 2010 yılında Trabzon – Akçaabat 30 Ağustos İlköğretim Okuluna tayin oldu. Halen buradaki görevine devam etmekte olup orta düzeyde İngilizce bilmektedir. Yaratıcı Drama ile aktif olarak ilgilenmekte bunun yanında Voleybol Antrenörlüğü, İzci Liderliği, Futbol hakemliği yapmakta ve Avrupa Birliği Projelerinde aktif olarak görev almaktadır.